

Bruksela, dnia 30.5.2018
COM(2018) 383 final

2018/0207 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające program „Prawa i Wartości”

{SEC(2018) 274 final} - {SWD(2018) 290 final} - {SWD(2018) 291 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Niniejszy wniosek przewiduje jako datę rozpoczęcia stosowania 1 stycznia 2021 r. i jest przedstawiany Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

• Przyczyny i cele

Celem Unii Europejskiej jest wspieranie pokoju, unijnych wartości i dobrobytu zamieszkującej ją ludności. Unia jest wspólnotą prawa, a jej wartości stanowią fundament jej istnienia. Wartości te zostały zapisane w traktatach UE, Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

W szczególności art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, że „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”. W art. 3 doprecyzowano następnie, że „celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów” oraz że, między innymi, „[Unia] [s]zanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz czuwa nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy”. W tym samym duchu w dokumencie otwierającym debatę o przyszłości finansów UE¹ Komisja zaznaczyła, że „budżet UE wspiera ten cel, współpracując z budżetami państw członkowskich i uzupełniając inne działania na szczeblu europejskim i krajowym”.

Wartości te obejmują w szczególności prawa podstawowe, zasady niedyskryminacji i równości, przeciwdziałanie rasizmowi i tolerancję, poszanowanie godności ludzkiej, praworządność i niezależność sądów, różnorodność kulturową, dynamiczne społeczeństwo obywatelskie, wolność wypowiedzi i udział obywateli w życiu demokratycznym.

Ponadto poczucie przynależności do wspólnego dziedzictwa kulturowego i wspólnej pamięci jest warunkiem koniecznym uczestnictwa we wspólnocie demokratycznej oraz eliminowania stereotypów i podziałów między Europejczykami.

Komisja obrała Unię demokratycznych zmian na jeden ze swych priorytetów politycznych i w tym kontekście pracuje na rzecz zainteresowania obywateli tym, co Unia robi i jak funkcjonuje, oraz na rzecz budowania zaufania do Unii.

Finansowanie UE może zapewnić wartość dodaną i pomóc w utrzymaniu wspólnych europejskich wartości.

W celu propagowania wspólnych europejskich wartości i praw UE połączyła różne instrumenty w kombinację prawodawstwa, polityki i finansowania. Szczególnie silne ukierunkowanie społeczne wykazały następujące programy finansowania, które są wyraźnie związane z wartościami europejskimi: „Prawa, równość i obywatelstwo”, „Europa dla Obywateli” oraz „Sprawiedliwość”.

Dzięki tym programom poczyniono rzeczywiste postępy w propagowaniu wartości i wdrażaniu zbioru praw przyznanych obywatelom całej UE na mocy unijnych przepisów.

¹ COM(2017) 358 z dnia 28 czerwca 2017 r.

Zwiększyła się na przykład wiedza obywateli na temat przysługujących im praw, ich wspólnej historii i kultury, wzrosło zatrudnienie kobiet, zapewniono propagowanie i ochronę praw dziecka, systemy wymiaru sprawiedliwości stały się skuteczniejsze, a przedstawiciele zawodów prawniczych wiedzą, jak i kiedy stosować unijny dorobek prawny, kwitnie też współpraca transgraniczna między nimi, widać więcej aktywności obywatelskiej i demokratycznej obywateli na szczeblu unijnym, a także lepsze zrozumienie i poszanowanie różnych pamięci o przeszłości, kultur i tradycji.

Dzięki prawu UE obywatele mogą korzystać ze zbioru praw, z niezależnego i skutecznego systemu wymiaru sprawiedliwości i z poszanowania praworządności. Za pośrednictwem specjalnych funduszy UE wykazała zdecydowane zaangażowanie na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz wszelkich form dyskryminacji, jak również na rzecz propagowania i ochrony praw osób niepełnosprawnych oraz wspierania dynamicznego i silnego społeczeństwa obywatelskiego w UE.

Mimo postępów osiągniętych w ramach obecnych programów w stosownych obszarach polityki nadal utrzymuje się szereg luk, a jednocześnie pojawiły się nowe wyzwania, które wymagają podjęcia działań.

Wspólne wyzwania, przed jakimi stoi UE w obszarze wymiaru sprawiedliwości oraz praw i wartości, mają dwojaki charakter:

- Powołaniu Unii do bycia wspólnotą opartą na wspólnych wartościach i prawach, wspólnym dziedzictwie historycznym i kulturowym oraz zaangażowaniu obywateli zagrażają pewne pojawiające się ruchy, które podważają ideę otwartych, integracyjnych, spójnych i demokratycznych społeczeństw, w których zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i korzystanie z przysługujących obywatelom praw pozwalają na budowanie sposobu na tolerancyjne współzycie.
- Rozdrobniony charakter i ograniczone środki obecnych unijnych programów finansowania przeznaczonych na wspieranie wartości, praw, obywatelstwa i wymiaru sprawiedliwości ogranicza zdolność UE do reagowania na istniejące i nowe wyzwania. W ramach konsultacji społecznych jako główną przeszkodę, która mogłaby uniemożliwić osiągnięcie celów obecnych programów, respondenci wskazali fakt, że „budżet programów jest niewystarczający, by zaspokoić popyt”.

Z bardziej szczegółowej analizy wynika również, co następuje:

- Obywatele wciąż jeszcze nie korzystają w pełni ze swoich praw. Nadal istnieją nierówności i dyskryminacja ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Przemoc jest wciąż codzienną rzeczywistością wielu kobiet, dzieci i innych osób należących do grup ryzyka.
- Wiele jeszcze można zrobić, by zagwarantować, że obywatele będą świadomymi wartości UE i korzyści płynących z obywatelstwa UE oraz zachęcić ich do większego udziału w życiu politycznym i społecznym i do lepszego zrozumienia Unii, jej historii, dziedzictwa kulturowego i różnorodności.
- Prawa wynikające z obywatelstwa UE – w zakresie swobodnego przemieszczania się, ochrony konsularnej i praw wyborczych – nadal nie są w pełni znane i wykonywane, co utrudnia udział obywateli w życiu politycznym i społecznym.
- Kryzysy gospodarcze, utrzymujące się nierówności i wyzwania takie jak migracja doprowadziły do tego, że niektórzy podważają prawa podstawowe, a wartości, na których opiera się Unia Europejska, są wystawiane na próbę. W niektórych

przypadkach kwestionowane są również zasady praworządności, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, niezależności sądów i przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego.

- Współpraca sądowa w sprawach cywilnych i karnych jest niewystarczająca, a dostęp do wymiaru sprawiedliwości we wszystkich państwach członkowskich jest nadal utrudniony. Narzędzia do gromadzenia danych porównawczych dotyczących jakości, niezależności i skuteczności systemów wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich muszą być usprawnione. Główną przeszkodą dla wzajemnego uznawania i współpracy sądowej jest brak zaufania do systemów sądownictwa innych państw członkowskich.

Skutki nierozwiązania tych problemów mogą być bardzo poważne, gdyż mogą doprowadzić do osłabienia zaufania do demokracji i zmniejszonego poparcia dla utrzymywania wartości i praw podstawowych.

Wyzwania te są wspólne dla wszystkich państw członkowskich UE i mają zasięg transgraniczny. Mimo że działania na szczeblu krajowym są ważne, same państwa członkowskie nie mają wystarczająco dużej siły oddziaływania, by sprostać tym wyzwaniom.

Propagowanie i obrona wartości i praw UE ma poważne skutki polityczne, społeczne, kulturowe, gospodarcze oraz skutki dla systemu sądownictwa w Unii. Dzięki temu Unia ma namacalny wpływ na codzienne życie ludności. Należy utrzymać i wzmocnić działania w tym obszarze na szczeblu UE w odpowiedzi na utrzymujące się luki i nowe wyzwania, a także w celu zapewnienia propagowania, skutecznej ochrony i poszanowania praw i wartości. Przyczyni się to również do ukończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego oraz do wspierania bardziej dostatniej i spójnej Unii. Pozwoli to Unii również na odgrywanie kluczowej roli w ochronie i propagowaniu jej wartości na świecie oraz przyczyni się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

W związku z powyższym nowy program finansowania „Prawa i Wartości” będzie miał na celu ochronę i propagowanie praw i wartości przewidzianych w traktatach UE i w Karcie praw podstawowych UE, między innymi przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w celu utrzymania otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw.

Ten nowy program, wraz z programem „Wymiar Sprawiedliwości”, będzie częścią nowego Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” w ramach budżetu UE, który przyczyni się do utrzymania otwartych, demokratycznych, pluralistycznych i integracyjnych społeczeństw. Fundusz ten pomoże również wzmocnić pozycję obywateli dzięki ochronie i propagowaniu praw i wartości i dalszemu rozwijaniu unijnej przestrzeni sprawiedliwości.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” przyczynia się bezpośrednio do realizacji kilku priorytetów Komisji Europejskiej², w szczególności do tworzenia przestrzeni sprawiedliwości i praw podstawowych w oparciu o wzajemne zaufanie, pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny oraz Unię demokratycznych zmian, wzrostu gospodarczego i miejsc pracy.

Nowy program jest spójny z Europejskim filarem praw socjalnych, proklamowanym wspólnie przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. Europejski filar praw socjalnych ma na celu zapewnianie obywatelom nowych i bardziej skutecznych praw w oparciu o 20 głównych zasad, w tym m.in. równość płci, równe szanse, wsparcie dla dzieci czy integrację osób niepełnosprawnych.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_pl.pdf

Obywatelstwo jest dobrym obszarem polityki do rozwinięcia efektu synergii między obecnymi programami finansowania w obszarze edukacji, kultury i obywatelstwa UE. Synergię między programem „Europa dla Obywateli” a programem „Prawa, równość i obywatelstwo” można wzmocnić dzięki zacieśnieniu współpracy tematycznej, np. w dziedzinie przeciwdziałania rasizmowi, dziedzictwa kulturowego, równości, pamięci o przeszłości i różnorodności kulturowej. Działania związane z pamięcią o przeszłości, partnerstwem miast czy sieciami ogólnoeuropejskimi mają na celu poszerzenie perspektyw oraz rozwinięcie poczucia przynależności do Europy i tożsamości europejskiej.

- **Spójność z innymi obszarami polityki Unii**

Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” oraz dwa programy finansowania leżące u jego podstaw przyczynią się do wzmocnienia i utrzymania wartości UE oraz poszanowania praworządności i zachowania otwartych, demokratycznych, integracyjnych i kreatywnych społeczeństw, których oczekują Europejczycy. Już w obecnie obowiązujących przepisach wymaga się od państw członkowskich wykazania, że ich przepisy i procedury w dziedzinie zarządzania środkami finansowymi UE są solidne, a środki finansowe są odpowiednio chronione przed nadużyciami lub oszustwami. Jedynie niezależne sądownictwo we wszystkich państwach członkowskich, które chroni praworządność i pewność prawa, może zagwarantować wystarczającą ochronę środków finansowych z budżetu UE.

Na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Komisja zaproponowała rozporządzenie w sprawie ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich. Nowe rozporządzenie będzie uzupełnieniem instrumentów mających na celu zachowanie wspólnych unijnych wartości, w tym przedmiotowego programu.

W ramach programu „Prawa i Wartości” finansowana będzie polityka w dziedzinach dotyczących wartości i praw, a w jego centrum stać będzie życie ludzi i uczestnictwo obywateli w życiu publicznym. W związku z tym program będzie realizowany w ścisłej synergii z szeregiem obszarów polityki oraz z dotyczącymi ich programami finansowania. Szczególnie warto podkreślić następujące efekty synergii:

- Synergia z polityką w zakresie **zatrudnienia, spraw społecznych i edukacji**

Przyszły Europejski Fundusz Społeczny Plus będzie istotnym elementem klastru „Inwestowanie w ludzi i wartości”. Zapewni on obywatelom wsparcie dzięki inwestowaniu w: kapitał ludzki, zatrudnienie (młodzieży), innowacje społeczne, nabywanie podstawowych umiejętności cyfrowych i integrację migrantów, włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących oraz wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego. Powstanie lub zostanie wzmocniony potencjalny efekt synergii, w szczególności w odniesieniu do propagowania równości płci i równości szans dla grup niedostatecznie reprezentowanych, takich jak Romowie, a także sprawiedliwości społecznej, wartości UE i poszanowania praw podstawowych.

Może zostać zwiększona synergia z programem Erasmus+, jako że program ten również wspiera grupy defaworyzowane – takie jak młodzi ludzie dotknięci niepełnosprawnością – w dostępie do edukacji, wspiera działania mające na celu osiągnięcie większego włączenia społecznego i dąży do propagowania wspólnych wartości przez edukację. Istniejąca już synergia z programem „Kreatywna Europa” zostanie utrzymana i wzmocniona, szczególnie w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego i różnorodności kulturowej.

- Synergia z **polityką zewnętrzną, współpracą na rzecz rozwoju i polityką rozszerzenia**

Propagowanie wartości i praw w UE znajduje odzwierciedlenie w ich propagowaniu na poziomie globalnym, w tym poprzez powiązania z realizacją celów zrównoważonego rozwoju. W tym względzie należy tworzyć efekt synergii w szczególności z działaniami zewnętrznymi UE na poziomie wielostronnym, ale również w ramach współpracy na rzecz rozwoju i polityki rozszerzenia, aby zapewnić spójność w propagowaniu praw człowieka, praworządności, równości płci i tolerancji oraz w zwalczaniu dyskryminacji.

– Synergia z **jednolitym rynkiem**

Przyszły Program na rzecz jednolitego rynku zapewnić będzie wsparcie na rzecz obywateli i konsumentów w ramach rynku wewnętrznego, przyczyniając się tym samym do poprawy ich praw i wzmocnienia ich pozycji. Pod tym względem będzie stanowił uzupełnienie działań finansowanych z programu „Prawa i Wartości”, którego istotnym elementem jest wzmocnianie pozycji obywateli.

Dzięki finansowaniu działań w zakresie prawa spółek, prawa umów i przeciwdziałania praniu pieniędzy przyszły Program na rzecz jednolitego rynku będzie uzupełniał program „Wymiar Sprawiedliwości” i przyczyni się bezpośrednio do wdrażania unijnej polityki w obszarze wymiaru sprawiedliwości oraz do stworzenia unijnej przestrzeni sprawiedliwości. To samo dotyczy polityki ochrony konsumentów.

– Synergia z dziedziną **migracji, zarządzania granicami i bezpieczeństwa**

Program „Prawa i Wartości” pomoże stawić czoła różnym wyzwaniom, które stanowią zagrożenie dla spójności społecznej w UE. W ramach programu będą wspierane działania na rzecz zwalczania rasizmu, ksenofobii, mowy nienawiści i brutalnego ekstremizmu oraz przeciwdziałania tym zjawiskom, co przyczyni się również, szerzej, do zwalczania radykalizacji i terroryzmu. Dzięki propagowaniu i ochronie praw dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji (np. migracja), zapobieganiu przemocy wobec kobiet i dzieci oraz wspieraniu działań służących zwalczaniu dyskryminacji program przyczyni się również do realizacji priorytetów i celów związanych z lepszym zarządzaniem migracją, wspieraniem włączenia społecznego i zwalczaniem handlu ludźmi.

– Synergia z **polityką w dziedzinie ochrony środowiska**

Zakres zagadnień związanych ze zdrowiem w ramach programu „Prawa i Wartości” będzie uzupełniał zakres zagadnień związanych ze zdrowiem w ramach unijnej polityki ochrony środowiska, w tym środki dotyczące środowiskowych zagrożeń dla zdrowia wprowadzane na mocy rozporządzenia LIFE³.

– **Uwzględnianie kwestii klimatu**

We wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 ustalono bardziej ambitny cel uwzględniania kwestii klimatu we wszystkich programach UE – docelowy poziom unijnych wydatków przyczyniających się do wypełniania celów klimatycznych ma wynieść 25 %. Wkład niniejszego programu w osiągnięcie tego celu ogólnego będzie śledzony za pomocą unijnego systemu wskaźników klimatycznych na odpowiednim poziomie dezagregacji, w tym przy użyciu, w miarę dostępności, bardziej precyzyjnych metod. Komisja nadal będzie przedstawiała informacje pod kątem środków na zobowiązania w ujęciu rocznym, w kontekście rocznego projektu budżetu.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Aby wspierać pełne wykorzystanie potencjału programu w realizacji celów klimatycznych, Komisja postara się wskazywać odpowiednie działania podczas procesów przygotowania, wdrażania, oceny i ewaluacji programu.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Podstawą wniosku są art. 16 ust. 2, art. 19 ust. 2, art. 21 ust. 2, art. 24, art. 167 ust. 5 i art. 168 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Połączenie tych artykułów jest niezbędne do dalszego wspierania strategii, które zostały opracowane i wdrożone w ramach obecnych programów i nie ma na celu rozszerzenia działań na nowe obszary polityki. Połączenie kilku artykułów jest niezbędne do osiągnięcia ogólnych celów programu w kompleksowy sposób oraz do przyjęcia uproszczonego i bardziej skutecznego podejścia do finansowania.

Zgodnie z art. 16 ust. 2 Unia jest uprawniona do przyjmowania środków na rzecz ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez państwa członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania prawa Unii, a także zasad dotyczących swobodnego przepływu takich danych. To postanowienie traktatu stanowi podstawę prawną niniejszego wniosku.

Art. 19 ust. 2 przewiduje przyjęcie środków zachęcających, których celem jest wspieranie działań państw członkowskich w dziedzinie zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub wyznanie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym działań propagujących równość między kobietami a mężczyznami oraz wspierających prawa dziecka. To postanowienie traktatu stanowi podstawę prawną niniejszego wniosku.

Art. 21 ust. 2 TFUE ustanawia możliwość przyjęcia przepisów unijnych służących ułatwieniu wykonywania praw obywateli do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich. Działania służące informowaniu obywateli i władz o prawach do ochrony dyplomatycznej i konsularnej oraz o prawach do głosowania mogą również zostać objęte tym artykułem, ponieważ ułatwiają one w praktyce wykonywanie prawa obywateli do swobodnego przemieszczania się i przebywania w UE.

Jak określono w art. 21 ust. 1, zaangażowanie demokratyczne, uczestnictwo obywatelskie i wspieranie społeczeństwa obywatelskiego stanowią kluczowe elementy pojęcia obywatelstwa unijnego i prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania w Unii Europejskiej. W związku z tym stanowią one kluczowe czynniki ułatwiające korzystanie z prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania w UE.

Art. 24 TFUE przewiduje prawo inicjatywy obywatelskiej w rozumieniu art. 11. Ten pierwszy stanowi podstawę prawną niniejszego wniosku w zakresie, w jakim przewiduje finansowanie wsparcie technicznego i organizacyjnego na rzecz wdrażania rozporządzenia (UE) nr 211/2011, umacniając tym samym korzystanie przez obywateli z ich prawa do wszczęcia i poparcia europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

Art. 167 TFUE zobowiązuje Unię do wspierania rozkwitu kultur państw członkowskich w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej oraz do równoczesnego podkreślania znaczenia wspólnego dziedzictwa kulturowego. Działanie Unii zmierza do zachęcania do współpracy między państwami członkowskimi oraz uzupełniania ich działań

w dziedzinach takich jak, między innymi: pogłębianie wiedzy i upowszechnianie kultury i historii narodów europejskich oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim. Art. 167 ust. 5 TFUE stanowi zatem podstawę prawną niniejszego wniosku.

Art. 168 TFUE przewiduje wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego oraz działanie Unii, które uzupełnia polityki krajowe w zapobieganiu chorobom fizycznym i psychicznym oraz usuwaniu zagrożeń dla zdrowia fizycznego i psychicznego. Przemoc, między innymi wobec dzieci i kobiet, stanowi zagrożenie dla zdrowia fizycznego i psychicznego. Dzieci są obywatelami szczególnie narażonymi na zagrożenia i potrzebują większego poziomu ochrony przed tymi zagrożeniami, często mającymi charakter transgraniczny. Również przemoc wobec kobiet stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia fizycznego i psychicznego ofiar, które potrzebują wysokiego poziomu ochrony. Art. 168 TFUE stanowi zatem podstawę prawną niniejszego wniosku.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Propagowanie i ochrona wartości wymaga mechanizmów współpracy transnarodowej i możliwości nawiązywania kontaktów. Nie jest to zwykle osiągalne dla państw członkowskich działających samodzielnie.

W wielu obszarach, takich jak równość i niedyskryminacja czy obywatelstwo, jednostki są wprawdzie chronione przez prawo UE, ale nie mają wystarczającej wiedzy o swoich prawach. Jedynie działania upowszechniające tę wiedzę, wymiana najlepszych praktyk i szkolenia na szczeblu UE umożliwią dotarcie do ludzi we wszystkich państwach członkowskich, poinformowanie krajowych struktur/organów administracyjnych i zapewnienie spójnego przekazu. Jednocześnie działanie na poziomie UE zapewni korzyści skali, wysoką jakość działań oraz spójną wykładnię i jednolite stosowanie unijnych aktów prawnych we wszystkich państwach członkowskich UE.

Finansowanie na poziomie krajowym lub regionalnym działań wspierających aktywność obywateli jest bardzo ograniczone, a w wielu państwach UE jeszcze mniej dostępne są środki na działania związane z pamięcią o przeszłości. Nawet wówczas, gdy beneficjenci otrzymują dofinansowanie na podobne działania, alternatywne źródła finansowania nie traktują wspierania obywatelstwa i pamięci o przeszłości na szczeblu UE priorytetowo. Ograniczona lub nieistniejąca zdolność zainteresowanych stron do przeprowadzania podobnych projektów bez wsparcia ze środków UE podkreśla, jak bardzo beneficjenci są zależni od tych środków.

- **Proporcjonalność**

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności, ponieważ ogranicza się do minimum wymaganego do osiągnięcia wymienionych celów na szczeblu unijnym i nie wykracza poza to, co jest konieczne do realizacji tych celów.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny retrospektywne / oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Z oceny śródkresowej programu „Prawa, równość, obywatelstwo” wynika, że problemy i motywacja leżące u podstaw celu ogólnego i celów szczegółowych tego programu są nadal aktualne. Ogólne potrzeby w zakresie wsparcia określone na początku realizacji programu nie zostały w pełni zaspokojone i pozostają istotne. Ogólnie rzecz biorąc, program „Prawa, równość i obywatelstwo” dociera do odpowiednich grup we właściwy sposób, jednak potrzebna jest bardziej systematyczna analiza ich potrzeb podczas wdrażania. Ponadto zostały

stwierdzone problemy dotyczące sprawiedliwości (podziału środków między grupy beneficjentów, zaangażowania organów ds. równości, uwzględniania aspektu płci, uwzględniania praw dziecka i praw osób niepełnosprawnych) w programowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu. Do zwiększenia spójności programów i projektów UE niezbędna jest również koordynacja i wymiana informacji.

Postępy we wdrażaniu programu „Prawa, równość i obywatelstwo” są zadowalające pod względem realizacji finansowej i dotarcia z działaniami do uczestników programu. Analiza wyników osiągniętych w ramach programu pokazuje, że grupy, które uczestniczyły w działaniach finansowanych w ramach programu lepiej rozumieją teraz prawo i politykę Unii. Beneficjenci w dużym stopniu pozytywnie oceniają działania, w których uczestniczyli, chociaż są możliwości zwiększenia trwałości ich rezultatów. W dużym stopniu sukcesem okazał się zakres działań komunikacyjnych służących promowaniu programu „Prawa, równość i obywatelstwo”. Należy jednak kontynuować wysiłki na rzecz dotarcia do wszystkich potencjalnych wnioskodawców we wszystkich państwach członkowskich. Jednym z najważniejszych osiągnięć nowego programu w porównaniu z wcześniejszymi programami było mniejsze obciążenie dla beneficjentów pod względem kosztów i czasu. Anketowani beneficjenci zgłaszają, że zarówno opracowywanie wniosków, jak i realizacja działań stały się mniej uciążliwe.

Rodzaje środków wykonawczych (dotacje operacyjne, dotacje na działania, dotacje bezpośrednie i zamówienia) są zgodne z celami programu oraz z potrzebami zainteresowanych podmiotów kwalifikujących się do wsparcia. Rozporządzenie finansowe dotyczące programu „Prawa, równość i obywatelstwo” zapewniło dużą elastyczność dzięki stosowaniu ograniczonych zaproszeń do składania wniosków, zwłaszcza w przypadku realizacji szeroko zakrojonych kampanii uświadamiających w dziedzinach ochrony danych i zapobiegania przemocy. Beneficjenci programu zgłosili zastrzeżenia dotyczące wydajności procedury składania wniosków, wdrażania oraz obowiązku i mechanizmów sprawozdawczości. Możliwa jest dalsza poprawa programu pod kątem jego uproszczenia.

Z ocen i badań przeprowadzonych w ciągu ostatnich 10 lat w odniesieniu do programu **„Europa dla Obywateli”** wynika, że odgrywa on ważną rolę jako jedyny program UE kierowany bezpośrednio do obywateli i angażujący ich w ramach podejścia oddolnego. Ocena śródkresowa programu „Europa dla Obywateli” na lata 2014–2020 pokazała, że cele programu były i pozostają istotne w kontekście problemów, które należy rozwiązać, tj. przyczyniają się do zrozumienia Unii, jej wspólnej historii i różnorodności przez jej obywateli oraz do wspierania obywatelstwa europejskiego i poprawy warunków dla aktywności obywatelskiej i demokratycznej na szczeblu Unii. Te dwa komponenty nie tylko wzajemnie się uzupełniają, lecz także wspierają, dzięki powiązaniom między doświadczeniami z przeszłości i planami dla Europy na przyszłość. Duża liczba bezpośrednich i pośrednich uczestników programu dowodzi, że program jest skuteczny przy stosunkowo niskich kosztach. Jednocześnie wysokie zapotrzebowanie ze strony wnioskodawców ubiegających się o dotacje pokazuje, że istnieje pole do dodatkowego finansowania, o co również prosiły zainteresowane strony, z którymi skonsultowano się w trakcie przeglądu. W sprawozdaniu z marca 2017 r. w sprawie wdrażania programu „Europa dla Obywateli” na lata 2014–2020 Parlament Europejski wyraził zdecydowane poparcie dla programu i wezwał do znacznego zwiększenia środków budżetowych. Program udowodnił swoją wartość dodaną na poziomie UE pod względem wpływu na uczestników i roli uzupełniającej w stosunku do innych unijnych programów finansowania i inicjatyw politycznych w dziedzinie edukacji, kultury i obywatelstwa UE. Aspekty wymagające poprawy dotyczą w szczególności zwiększenia widoczności programu, modyfikacji wskaźników monitorowania i wzmocnienia synergii z innymi odpowiednimi unijnymi programami finansowania i inicjatywami.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Strategia konsultacji wspierających prace przygotowawcze do programu obejmowała: (i) konsultacje publiczne na temat wartości i mobilności oraz na temat wniosku w sprawie wieloletnich ram finansowych na okres po 2020 r.; (ii) konsultacje publiczne w sprawie oceny śródkresowej obecnych programów finansowania; oraz (iii) kilka konsultacji *ad hoc*, które Komisja zorganizowała w formie okrągłego stołu z zainteresowanymi stronami, konferencji i seminariów.

OTWARTE KONSULTACJE PUBLICZNE W SPRAWIE FUNDUSZY UE W DZIEDZINIE WARTOŚCI I MOBILNOŚCI

Konsultacje odbyły się w kontekście oceny istniejących unijnych programów finansowania obejmujących szereg obszarów polityki i skupiły się w szczególności na wynikach i przyszłych wyzwaniach. Celem konsultacji publicznych w sprawie funduszy UE w dziedzinie mobilności i wartości było zgromadzenie opinii wszystkich zainteresowanych stron na temat tego, jak najlepiej wykorzystać każde euro z budżetu UE. Konsultacje publiczne w sprawie funduszy UE w dziedzinie wartości i mobilności przeprowadzono od dnia 10 stycznia 2018 r. do dnia 9 marca 2018 r. w 23 językach urzędowych UE.

W odpowiedzi na internetowe konsultacje publiczne w sprawie funduszy UE w dziedzinie wartości i mobilności Komisja otrzymała łącznie **1 839 odpowiedzi z całej Europy**. 52 % z nich pochodziło od respondentów mających doświadczenie z programem Erasmus +, a 43 % od respondentów mających doświadczenie z programem „Kreatywna Europa”.

Otrzymano co najmniej jedną odpowiedź z każdego państwa członkowskiego. **Krajem zamieszkania respondentów**, z którego pochodziło najwięcej odpowiedzi, były Niemcy (24,4 %), a następnie Francja (8,7 %), Belgia (7,7 %) i Hiszpania (5,4 %).

Spośród 1 839 odpowiedzi przesłanych za pośrednictwem kwestionariusza online 65,2 % (1 199) otrzymano od **organizacji**, a 34,8 % (640) od **osób fizycznych**.

Swoje opinie wyraziło wiele różnych zainteresowanych stron – spośród 1 199 odpowiedzi przesłanych w imieniu organizacji 355 (**19,3 %**) **pochodziło od organizacji pozarządowych**, platform lub sieci, 270 (**14,7 %**) **od prywatnych przedsiębiorstw** (przede wszystkim mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw), a 127 (**6,9 %**) **od badaczy i pracowników naukowych**.

Streszczona poniżej analiza skupia się więc na tych respondentach, którzy mają doświadczenie z następującymi programami UE:

1. program „Europa dla Obywateli” lub
2. program „Prawa, równość i obywatelstwo” lub
3. program „Kreatywna Europa” lub
4. program „Sprawiedliwość”.

Poniżej informacje na temat najważniejszych wyników:

- Zdaniem respondentów, **„promowanie tożsamości europejskiej i wspólnych wartości”** oraz **„promowanie praw i równości”** to istotne wspólne wyzwania polityczne (będące jednymi z pierwszych czterech wymienianych wyzwań), które należy uwzględnić w każdym z czterech programów. **„Wspieranie aktywnego obywatelstwa, demokratycznego udziału w życiu społeczeństwa i praworządności”** oraz **„promowanie włączenia społecznego i równości”** wydają się również istotnymi wyzwaniami, którymi należy się zająć w ramach odpowiednich

programów, lecz w mniejszym stopniu w programie „Kreatywna Europa”, w przypadku którego ważniejsze są **wyzwania gospodarcze i różnorodność kulturowa**.

- Połowa lub więcej respondentów mających doświadczenie ze wspomnianymi czterema programami uważa **„wspieranie innowacji”, „wspieranie europejskiej różnorodności kulturowej i dziedzictwa kulturowego” i „promowanie tożsamości europejskiej i wspólnych wartości”** za obszary polityki, które w pełni lub w dużym stopniu pomagają sprostać wyzwaniom. Ponadto 52 % respondentów mających doświadczenie z programem „Kreatywna Europa” uważa, że polityka **„wspierania konkurencyjności europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego”** pozwala w pełni lub w dużym stopniu sprostać wyzwaniom.
- Około 80 % respondentów mających doświadczenie ze wspomnianymi czterema programami UE zgadza się, że programy te w bardzo dużym stopniu lub w dość dużym stopniu wnoszą wartość dodaną do tego, co państwa członkowskie mogłyby osiągnąć na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym.
- Główne przeszkody wskazane przez respondentów, które mogłyby uniemożliwić osiągnięcie celów obecnych programów/funduszy, są bardzo podobne, niezależnie od programu. **Trzy główne przeszkody, które wskazano: „budżet programów jest niewystarczający, by zaspokoić popyt”, „niewystarczające wsparcie dla małych podmiotów”, i „brak wsparcia dla nowych wnioskodawców”.**
- Respondenci posiadający doświadczenie z jednym lub kilkoma z czterech wspomnianych programów UE zgadzają się co do tego, że **„stosowanie uproszczonych formularzy wniosków”, „wspieranie zorganizowanych sieci i partnerstw”, „ulätwianie finansowania działań obejmujących wiele sektorów”** oraz **„lepsza koordynacja między różnymi programami/funduszami”** to główne kroki, które należy podjąć w celu uproszczenia programów i zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.

Ocena skutków

Opracowano ocenę skutków w celu zbadania możliwości połączenia w ramach programu „Europejska Kultura, Prawa i Wartości” programów na lata 2014–2020 – „Prawa, równość i obywatelstwo”, „Europa dla Obywateli” oraz „Kreatywna Europa” – oraz programu „Sprawiedliwość”. Komisja postanowiła pozostawić odrębny program „Kreatywna Europa” i stworzyć Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” wraz z dwoma leżącymi u jego podstaw programami finansowania: „Prawa i Wartości” oraz „Wymiar Sprawiedliwości”. Ocena skutków nadal pozostaje aktualna dla wszystkich tych inicjatyw.

W dniu 20 kwietnia 2018 r. Rada ds. Kontroli Regulacyjnej wydała pozytywną opinię na temat towarzyszącej niniejszemu wnioskowi oceny skutków. Rada wydała zalecenie dotyczące dalszej poprawy sprawozdania, którego kluczowe aspekty dotyczą między innymi wykorzystania rezultatów oceny i wyników ustaleń, lepszego opracowania przyszłych priorytetów i klaryfikacji oczekiwanych skutków zmian w zakresie mechanizmów realizacji. Aspekty te zostały wzmocnione w ostatecznej wersji oceny skutków. W ocenie skutków zebrano wnioski wyciągnięte z realizacji programów „Kreatywna Europa”, „Prawa, równość i obywatelstwo”, „Europa dla Obywateli” i „Sprawiedliwość” i zaproponowano nową strukturę. Zbadano w niej również mechanizmy realizacji, które umożliwią propagowanie wartości i kultury UE przy jednoczesnym osiąganiu celów dotyczących wydajności, elastyczności, synergii i uproszczenia określonych dla następnych wieloletnich ram finansowych. Wyniki oceny śródkresowej zostały należycie uwzględnione. Wszystkie

oceniane programy wykazały wyraźną wartość dodaną. Nowe pogrupowanie w klastry umożliwi dalsze wykorzystanie potencjału obecnych programów w zakresie propagowania wartości UE i zwiększania europejskiej wartości dodanej.

Przeanalizowano trzy główne scenariusze:

- Utrzymanie status quo, czyli czterech programów finansowania tworzących podklaster „Wartości” w ramach budżetu UE, tj. programów: „Prawa, równość i obywatelstwo”, „Sprawiedliwość”, „Kreatywna Europa” i „Europa dla Obywateli”.
- Jako alternatywę dla obecnej sytuacji i dla scenariusza odniesienia w drugim scenariuszu zaproponowano rozwinięcie synergii między obecnymi programami i połączenie ich w jedne ramy polityczne dotyczące wartości UE oparte na dwóch programach finansowania – programie „Europejska Kultura, Prawa i Wartości” oraz programie „Sprawiedliwość”.
- Trzeci scenariusz zakładał utworzenie jednego wspólnego programu finansowania obejmującego wszystkie cztery wymienione powyżej programy.

Scenariusz odniesienia: utrzymanie status quo – cztery programy finansowania i proporcjonalne zmniejszenie budżetu o 15 %

Z analizy scenariusza odniesienia przy uwzględnieniu ewentualnego zmniejszenia dostępnych środków o 15 % wynika, że jego wybór miałby negatywny wpływ na wdrażanie polityki. W szczególności:

zmniejszenie finansowania programu „**Prawa, równość i obywatelstwo**” o 15 % doprowadziłoby do ustalania priorytetów, tj. koncentracji finansowania na niektórych obszarach polityki w jednym roku i wspierania innych obszarów polityki w kolejnych latach, co stałoby w sprzeczności z rosnącymi potrzebami w tej dziedzinie. To zmniejszenie środków oznaczałoby również ograniczenie badań, gromadzenia danych, kampanii informacyjnych itp., które są niezbędne do realizacji solidnej polityki opartej na dowodach i wprowadzania solidnego prawodawstwa.

W przypadku programu „**Europa dla Obywateli**” cięcie budżetowe o 15 % doprowadziłoby do zmniejszenia budżetu odniesienia do poziomu 157 mln EUR, co jest kwotą niewystarczającą do wypełnienia zobowiązania Komisji do stawiania obywateli w centrum procesu europejskiego. Nie osiągnięto by masy krytycznej uczestników i zasięgu geograficznego działań koniecznych do osiągnięcia zamierzonego wpływu. Stabilny przydział środków budżetowych (na podstawie budżetu na 2017 r.) pozwoliłby na zachowanie ciągłości, jednak nadal miałby ograniczony wpływ.

Zmniejszenie o 15 % środków przeznaczonych na **podprogram MEDIA w ramach programu „Kreatywna Europa”** z pewnością wymagałoby usprawnienia działań i skoncentrowania się na ograniczonej ich liczbie. Zmniejszenie finansowania miałoby nieproporcjonalnie duży wpływ na kraje o mniejszej produkcji lub kraje o ograniczonym obszarze geograficznym i językowym. Ograniczyłoby również liczbę szkoleń dla specjalistów z dziedziny usług audiowizualnych i liczbę koprodukcji UE, które są utworami lepiej funkcjonującymi w kontekście transgranicznym. Zmniejszenie zasięgu sieci operatorów kin wpłynęłoby negatywnie na dostęp obywateli UE, w szczególności z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, do zagranicznych treści europejskich.

Zmniejszenie o 15 % środków na podprogram Kultura programu „**Kreatywna Europa**” uniemożliwiłoby osiągnięcie masy krytycznej niezbędnej do zaspokojenia potrzeb sektora kultury i sektora kreatywnego. Oznaczałoby to w szczególności zmniejszenie europejskiej wartości dodanej i tym samym mniejszy wpływ na różnorodność kulturową, mniej okazji do

współpracy transgranicznej, mniejsze możliwości rynkowe i mniejsze możliwości zawodowe dla specjalistów z sektora kultury i sektora kreatywnego. Skutki społeczne zostałyby zmniejszone, otwarcie programu na szczeblu międzynarodowym musiałyby być może zostać ograniczone do poziomu sprzed 2014 r., natomiast uczestnictwo najważniejszych krajów partnerskich sąsiadujących z UE musiałyby być może zostać zaniechane.

Zagrożona mogłaby być **gwarancja finansowa** dla sektora kultury i sektora kreatywnego, co byłoby szkodliwe dla sektora kultury i sektora kreatywnego, zwłaszcza w przypadku wschodnich krajów, których rynki finansowe są słabiej rozwinięte, w związku z czym jest mniej możliwości dostępu do finansowania.

Odrzucony wariant rozważany w ocenie skutków: jeden program

Z przyczyn związanych z podstawą prawną alternatywne rozwiązanie proponowane w trzecim scenariuszu, polegające na przyjęciu jednego instrumentu/programu, zostało odrzucone. Istotnie większość działań i strategii politycznych, z wyjątkiem obecnego programu „Europa dla Obywateli”, opiera się na artykułach, które przewidują zwykłą procedurę ustawodawczą. Obecnie program „Europa dla Obywateli” koncentruje się głównie na aktywności obywatelskiej i w związku z tym opiera się na art. 352 TFUE (jednomyślność). W świetle dokonanej analizy cele odpowiednich działań mogłyby, pod warunkiem pewnej zmiany ukierunkowania, zostać dostosowane do nowego podejścia w ramach szerszego programu. Tym samym weszłyby one w zakres stosowania art. 167 ust. 1 i 2 TFUE, które przewidują zwykłą procedurę ustawodawczą. Biorąc jednak pod uwagę stanowisko Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz stanowisko Danii określone w protokołach 21 i 22 załączonych do traktatów, program w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości musi pozostać odrębnym aktem prawnym, mimo że również opiera się na zwykłej procedurze ustawodawczej.

Proponowana alternatywa przedstawiona w ocenie skutków: unijne ramy dotyczące wartości oparte na dwóch programach finansowania

Z przeprowadzonej analizy wynika, że istnieje możliwość poprawy wspomnianych czterech programów finansowania w stosunku do obecnej sytuacji. Jako alternatywę dla obecnej sytuacji i dla scenariusza odniesienia proponuje się zatem rozwinięcie efektu synergii między obecnymi programami i specjalnymi liniami budżetowymi i połączenie ich w jedną część polityczną dotyczącą wartości UE, opartą na dwóch przedstawionych poniżej programach finansowania: „Europejska Kultura, Prawa i Wartości” oraz „Wymiar Sprawiedliwości”.

Nowa architektura przyszłego finansowania jako alternatywa dla scenariusza odniesienia ma na celu:

- rozwijanie synergii między różnymi obszarami polityki, poszukiwanie wspólnego pola do działania, przy jednoczesnym poszanowaniu ich specyfiki;
- ograniczenie nakładania się i rozdrobnienia;
- zapewnienie elastyczności w przydzielaniu środków, przy jednoczesnym zapewnieniu pewnego stopnia przewidywalności finansowania przeznaczonego na każdy z obszarów polityki;
- wspieranie działań międzysektorowych i innowacyjnych;
- zapewnienie masy krytycznej środków w celu propagowania wartości, przy uwzględnieniu potrzeb istniejących w każdym z tych obszarów polityki.

Wybrany wariant

Komisja postanowiła pozostawić odrębny program „Kreatywna Europa” i stworzyć Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” obejmujący dwa programy finansowania: „Prawa i Wartości” oraz „Wymiar Sprawiedliwości”. Ocena skutków nadal pozostaje aktualna dla tych inicjatyw. Decyzja ta znalazła odzwierciedlenie w pakiecie dotyczącym wieloletnich ram finansowych na okres po 2020 r. przedstawionym przez Komisję w dniu 2 maja 2018 r.⁴.

- **Uproszczenie**

Proponowany program „Prawa i Wartości” jest wynikiem połączenia dwóch programów finansowania, a mianowicie programów „Prawa, równość i obywatelstwo” oraz „Europa dla Obywateli”. Programy te są małymi instrumentami, które nie są w stanie osiągnąć masy krytycznej i których skuteczność jest ograniczona ze względu na ich stosunkowo niskie budżety. W związku z tym ich połączenie będzie oznaczało uproszczenie, efekt synergii i wzajemne wzmocnienie i przyczyni się do zwiększenia ich skuteczności.

W szczególności dzięki przegrupowaniu działań dotyczących obywatelstwa w ramach tych samych celów można ułatwić procedury dla beneficjentów, którzy będą odtąd korzystać z punktu kompleksowej obsługi wniosków.

Obecny program „Europa dla Obywateli” został już znacznie uproszczony dzięki zastosowaniu środków takich jak płatności ryczałtowe, stawki ryczałtowe czy składanie wniosków i wydawanie decyzji o udzieleniu dotacji w formie elektronicznej. W podobnym duchu będzie się dążyć do uproszczenia procesu wdrażania w odniesieniu do obszarów polityki finansowanych z programu „Prawa, równość i obywatelstwo”, dzięki stosowaniu środków takich jak płatności ryczałtowe, stawki ryczałtowe oraz koszty jednostkowe.

Złożoność i różnorodność zasad finansowania w ramach obecnych programów stanowi przeszkodę dla wnioskodawców. Zapewnienie użytkownikom zewnętrznym punktu kompleksowej obsługi, który umożliwi im uczestnictwo w cyklu życia dotacji (tj. portalu uczestnika) i będzie obejmował kompleksowy system zarządzania dotacjami, może odegrać ważną rolę w upraszczaniu dostępu do programu. Program „Prawa, równość i obywatelstwo” jest zarządzany za pośrednictwem systemu instytucjonalnego Komisji pierwotnie opracowanego na potrzeby programu „Horyzont 2020”, natomiast program „Europa dla Obywateli” może dołączyć do tego systemu na późniejszym etapie. Po zakończeniu tej migracji program „Prawa i Wartości” i jego beneficjenci będą mogli również skorzystać z tego uproszczenia.

- **Prawa podstawowe**

Cele programu „Prawa i Wartości” są ściśle powiązane z propagowaniem praw podstawowych i zgodne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej. W szczególności nowy program, wraz z programem „Wymiar Sprawiedliwości”, będzie współtworzył nowy Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” w budżecie UE, mający na celu utrzymanie otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw, wzmocnienie pozycji obywateli dzięki ochronie i propagowaniu praw i wartości oraz dalsze rozwijanie unijnej przestrzeni sprawiedliwości.

4. WPLYW NA BUDŻET

Kwota środków finansowych przeznaczonych na wdrażanie programu „Prawa i Wartości” w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2027 r. będzie wynosiła 641 705 000 EUR (w cenach bieżących).

⁴ COM(2018) 321

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

• **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

W celu określenia mechanizmów, zgodnie z którymi program będzie realizowany, opracowany zostanie plan wdrożenia.

Opracowany zostanie również plan monitorowania i oceny w celu określenia, w jaki sposób działania będą przeprowadzane w praktyce, w ramach jakiej strategii w zakresie danych. Program będzie monitorowany zarówno w sposób ciągły (np. w celu terminowego reagowania na wszelkie nieprzewidziane zdarzenia i wyjątkowe potrzeby), jak i regularnie (sprawozdania na temat głównych zdarzeń, takich jak zaproszenia do składania wniosków, przeglądy projektów, koordynacja lub imprezy popularyzacyjne), a w stosownych przypadkach wyniki monitorowania będą wykorzystywane na potrzeby kluczowych wskaźników programu. Sprawozdania z monitorowania zostaną następnie uwzględnione w:

- ocenie śródkresowej (nie później niż cztery lata po rozpoczęciu realizacji programu), w połączeniu z oceną końcową poprzednich programów oraz
- ocenie końcowej (przeprowadzonej nie później niż cztery lata po zakończeniu okresu programowania).

Oceny te będą przeprowadzane zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁵, w którym trzy instytucje potwierdziły, że ocena obowiązującego ustawodawstwa i polityk powinna stanowić podstawę dla oceny skutków poszczególnych wariantów dalszych działań. Ocenie będą podlegać skutki programów w terenie i będzie się ona opierać na wskaźnikach lub poziomach docelowych oraz na szczegółowej analizie stopnia, w jakim program można uznać za odpowiedni, skuteczny, wydajny, spójny z innymi obszarami polityki UE i zapewniający wystarczającą wartość dodaną UE. Oceny będą obejmowały wnioski z dotychczasowych doświadczeń, pozwalające na wyeliminowanie wszelkich wykrytych niedociągnięć lub problemów, oraz zalecenia dotyczące wykorzystania ewentualnych możliwości dalszego usprawnienia działań lub ich rezultatów i zmaksymalizowania ich wykorzystania lub wpływu.

Komisja będzie regularnie składać sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i wszystkim innym właściwym instytucjom UE w oparciu o sprawozdania z monitorowania i oceny oraz w formie publicznie dostępnego zestawienia dotyczącego kluczowych wskaźników programu.

Znaczna część programu będzie realizowana przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) pod nadzorem służb Komisji odpowiedzialnych za program.

• **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Celem ogólnym proponowanego programu „Prawa i Wartości” jest „ochrona i propagowanie praw i wartości przewidzianych w traktatach UE i w Karcie praw podstawowych UE, między innymi przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w celu utrzymania otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw”. Ten cel ogólny zostanie osiągnięty w drodze realizacji trzech celów szczegółowych: propagowania równości i praw, propagowania zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i udziału w nim oraz zwalczania wszelkich form przemocy. Program zapewni i przyspieszy tworzenie synergii

⁵ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1–14.

między różnymi celami szczegółowymi programu, aby skuteczniej wspierać objęte nimi obszary polityki i zwiększyć ich potencjał dotarcia do ludności. Skuteczność programu wymaga uwzględnienia specyfiki poszczególnych obszarów polityki, ich różnych grup docelowych i ich szczególnych potrzeb przez zastosowanie indywidualnego podejścia.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**ustanawiające program „Prawa i Wartości”**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 16 ust. 2, art. 19 ust. 2, art. 21 ust. 2, art. 24, art. 167 oraz art. 168,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁶,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁷,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”. W art. 3 doprecyzowano następnie, że „celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów” oraz że, między innymi, „[Unia] [s]zanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz czuwa nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy”. Wartości te zostały ponadto potwierdzone i wyrażone w prawach, wolnościach i zasadach przewidzianych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (2) Te prawa i wartości muszą być nadal propagowane i egzekwowane, współdzielone przez narody i obywateli UE i znajdować się w centrum projektu europejskiego. W budżecie UE tworzy się zatem nowy Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”, obejmujący programy „Prawa i Wartości” oraz „Wymiar Sprawiedliwości”. W czasach, gdy europejskie społeczeństwo zmagają się z ekstremizmem, radykalizmem i podziałami, ważniejsze niż kiedykolwiek są wspieranie, umacnianie i obrona sprawiedliwości, praw i unijnych wartości: praw człowieka, poszanowania ludzkiej godności, wolności, demokracji, równości, praworządności. Będzie to miało głębokie i bezpośrednie skutki dla życia politycznego, społecznego, kulturalnego i gospodarczego w UE. W ramach tego nowego funduszu za pośrednictwem programu „Wymiar Sprawiedliwości” kontynuowane będzie wsparcie na rzecz dalszego rozwoju unijnej przestrzeni sprawiedliwości i współpracy transgranicznej. Program „Prawa i Wartości” połączy program „Prawa, równość i obywatelstwo” na lata 2014–2020, ustanowiony

⁶ Dz.U. C , , s. .

⁷ Dz.U. C , , s. .

rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013⁸, oraz program „Europa dla Obywateli”, ustanowiony rozporządzeniem (UE) nr 390/2014⁹ (zwanych dalej „poprzednimi programami”).

- (3) Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” oraz dwa programy finansowania leżące u jego podstaw skupią się przede wszystkim na ludziach i podmiotach przyczyniających się do podtrzymywania żywych i dynamicznych wspólnych wartości, praw i bogatej różnorodności. Ostatecznym celem funduszu jest wspieranie i utrzymanie demokratycznego i integracyjnego społeczeństwa opartego na prawie i równości. Obejmuje to dynamiczne społeczeństwo obywatelskie, zachęcanie ludzi do udziału w życiu demokratycznym, obywatelskim i społecznym oraz pielęgnowanie bogatej różnorodności społeczeństwa europejskiego w oparciu o naszą wspólną historię i pamięć o przeszłości. Art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi dalej, że za pomocą odpowiednich środków instytucje umożliwiają obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiadanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii.
- (4) Program „Prawa i Wartości” (zwany dalej „programem”) powinien umożliwić stworzenie efektu synergii w celu sprostania wyzwaniom, które są wspólne dla propagowania i ochrony wartości, oraz osiągnięcie wymiaru krytycznego, pozwalającego na uzyskanie konkretnych rezultatów w tym zakresie. Powinno się to udać dzięki wykorzystaniu pozytywnych doświadczeń zyskanych w ramach poprzednich programów. Pozwoli to w pełni wykorzystać potencjał efektu synergii i tym samym skuteczniej wspierać wspomniane obszary polityki i zwiększyć ich potencjał w zakresie dotarcia do ludności. Skuteczność programu wymaga uwzględnienia specyfiki poszczególnych obszarów polityki, ich różnych grup docelowych i ich szczególnych potrzeb przez zastosowanie indywidualnego podejścia.
- (5) Przybliżenie Unii Europejskiej do jej obywateli wymaga różnorodnych działań i skoordynowanych wysiłków. Zbliżanie obywateli w ramach partnerstwa miast i sieci miast oraz wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w obszarach objętych programem przyczynią się do zwiększenia zaangażowania obywateli w społeczeństwie, a ostatecznie także ich udziału w życiu demokratycznym Unii. Jednocześnie działania wspierające, które promują wzajemne zrozumienie, różnorodność, dialog i poszanowanie innych, sprzyjają poczuciu przynależności i tożsamości europejskiej opartej na wspólnym zrozumieniu europejskich wartości, kultury, historii i dziedzictwa. Propagowanie większego poczucia przynależności do Unii i unijnych wartości jest szczególnie ważne w odniesieniu do obywateli regionów najbardziej oddalonych UE ze względu na odległość od kontynentalnej Europy.
- (6) Niezbędne są działania dotyczące pamięci o przeszłości i krytycznej refleksji na temat europejskiej pamięci historycznej, które pomogą uświadomić obywatelom wspólną historię, stanowiącą fundament wspólnej przyszłości, moralnego obowiązku i wspólnych wartości. Należy uwzględnić aspekty historyczne, kulturowe i międzykulturowe oraz istniejące powiązania między pamięcią o przeszłości a kształtowaniem tożsamości europejskiej i poczucia przynależności.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające program „Prawa, równość i obywatelstwo” na lata 2014–2020 (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 62).

⁹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014 z dnia 14 kwietnia 2014 r. ustanawiające program „Europa dla obywateli” na lata 2014–2020 (Dz.U. L 115 z 17.4.2014, s. 3).

- (7) Obywatele powinni być również bardziej świadomi swoich praw wynikających z obywatelstwa Unii i nie powinni obawiać się zamieszkania, studiowania, podejmowania pracy i wolontariatu w innym państwie członkowskim ani podróżowania do innego państwa członkowskiego, powinni też czuć się w stanie korzystać ze swoich praw obywatelskich i je egzekwować, móc liczyć na równy dostęp oraz pełną egzekwowalność i ochronę przysługujących im praw bez jakiegokolwiek dyskryminacji, niezależnie od tego, w którym państwie Unii akurat przebywają. Należy wspierać społeczeństwo obywatelskie celem propagowania i ochrony wspólnych wartości UE określonych w art. 2 TUE, podnoszenia świadomości w zakresie tych wartości oraz w przyczyniania się do skutecznego korzystania z praw na mocy prawa Unii.
- (8) Równość kobiet i mężczyzn stanowi podstawową wartość i cel Unii Europejskiej. Dyskryminacja i nierówne traktowanie kobiet narusza ich prawa podstawowe i uniemożliwia im pełne uczestnictwo w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym społeczeństwa. Ponadto istnienie barier strukturalnych i kulturowych stanowi przeszkodę dla osiągnięcia prawdziwej równości płci. Propagowanie równości kobiet i mężczyzn we wszystkich działaniach UE jest zatem jednym z jej głównych jej zadań, stanowi siłę napędową wzrostu gospodarczego i dlatego powinno być wspierane w ramach przedmiotowego programu.
- (9) Przemoc na tle płciowym oraz przemoc wobec dzieci i młodzieży stanowią poważne naruszenie praw podstawowych. Przemoc utrzymuje się w całej Unii, we wszystkich kontekstach społecznych i gospodarczych, i odbija się poważnie na zdrowiu fizycznym i psychicznym ofiar oraz na ogóle społeczeństwa. Dzieci, młodzież i kobiety są szczególnie narażone na przemoc, w szczególności w bliskich związkach. Należy podjąć działania służące propagowaniu praw dziecka i przyczynianiu się do ochrony dzieci przed krzywdą i przemocą, która zagraża ich zdrowiu fizycznemu i psychicznemu i stanowi pogwałcenie ich prawa do rozwoju, ochrony i godności. Zwalczenie wszelkich form przemocy, propagowanie zapobiegania jej oraz ochrona i wspieranie ofiar to priorytety Unii, które pomagają w realizacji praw podstawowych jednostek i przyczyniają się do równouprawnienia płci. Priorytety te powinny być wspierane w ramach przedmiotowego programu.
- (10) Do zapobiegania wszelkim formom przemocy i zwalczania ich oraz do ochrony ofiar niezbędne są silna wola polityczna i skoordynowane działania oparte na metodach i wynikach poprzednich programów: Daphne, „Prawa, równość i obywatelstwo” oraz „Sprawiedliwość”. Od czasu uruchomienia w 1997 r. finansowanie z programu Daphne, mające na celu wsparcie ofiar przemocy i zwalczanie przemocy wobec kobiet, dzieci i młodzieży, odniosło prawdziwy sukces, zarówno pod względem popularności wśród zainteresowanych stron (organów publicznych, instytucji akademickich i organizacji pozarządowych), jak i pod względem skuteczności finansowanych projektów. Sfinansowano dzięki niemu projekty służące podnoszeniu świadomości, świadczeniu usług wsparcia na rzecz ofiar i wspieraniu działań organizacji pozarządowych działających w terenie. Objęto nim wszelkie formy przemocy, takie jak np. przemoc domowa, przemoc seksualna, handel ludźmi, jak również nowe pojawiające się formy przemocy, takie jak cyberprzemoc. Ważne jest zatem kontynuowanie wszystkich tych działań oraz należyte uwzględnienie ich wyników i wniosków z dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu przedmiotowego programu.
- (11) Niedyskryminacja jest jedną z podstawowych zasad Unii. Art. 19 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewiduje podejmowanie działań w celu

zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Zasada niedyskryminacji jest również zapisana w art. 21 Karty. Należy brać pod uwagę specyficzne przejawy różnorodnych form dyskryminacji, a także podejmować równoległe właściwe działania mające na celu zapobieganie i zwalczanie dyskryminacji z jednego lub wielu względów. Program powinien wspierać działania mające na celu zapobieganie dyskryminacji, rasizmowi, ksenofobii, antysemityzmowi, nienawiści wobec muzułmanów i innym formom nietolerancji oraz ich zwalczanie. W tym kontekście szczególną uwagę należy także zwrócić na zapobieganie wszelkim formom przemocy, nienawiści, segregacji i stygmatyzacji i na ich zwalczanie, a także na zwalczanie nękania, molestowania i nietolerancyjnego traktowania. Program należy realizować we wzajemnie uzupełniający się sposób z innymi działaniami Unii, które mają te same cele, w szczególności z działaniami, o których mowa w komunikacie Komisji z dnia 5 kwietnia 2011 r. pt. „Unijne ramy dotyczące krajowych strategii integracji Romów do 2020 r.”¹⁰ i w zaleceniu Rady z dnia 9 grudnia 2013 r. w sprawie skutecznych środków integracji Romów w państwach członkowskich¹¹.

- (12) Bariery wynikające z postaw społecznych oraz bariery środowiskowe, jak również słaba dostępność, stanowią przeszkody dla pełnego i skutecznego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym na równych zasadach z innymi. Osoby niepełnosprawne napotykać na przeszkody w zakresie, między innymi, dostępu do rynku pracy, korzystania z wysokiej jakości edukacji sprzyjającej włączeniu społecznemu, unikania ubóstwa i wykluczenia społecznego, korzystania z dostępu do inicjatyw kulturalnych i mediów lub ze swoich praw politycznych. Jako strona Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCPRD) Unia i wszystkie jej państwa członkowskie zobowiązały się do wspierania, ochrony i zapewnienia możliwości pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne. Postanowienia konwencji stały się integralną częścią porządku prawnego Unii.
- (13) Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu i komunikowania się (prawo do prywatności) jest prawem podstawowym zawartym w art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Prawo do ochrony danych osobowych jest prawem podstawowym zawartym w art. 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przestrzeganie zasad ochrony danych osobowych podlega kontroli niezależnych organów nadzoru. Ramy prawne UE, w szczególności rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹² oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680¹³, ustanawiają przepisy zapewniające skuteczną ochronę danych osobowych. Te instrumenty prawne powierzają krajowym organom nadzorczym ds. ochrony danych zadanie propagowania w społeczeństwie wiedzy o zagrożeniach, przepisach, zabezpieczeniach i prawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych oraz ich zrozumienia. Unia powinna mieć możliwość prowadzenia działań uświadamiających, przeprowadzania badań i innych odpowiednich działań, biorąc pod uwagę znaczenie prawa do ochrony danych osobowych w czasach szybko postępujących zmian technologicznych.

¹⁰ COM(2011) 173

¹¹ Dz.U. C 378 z 24.12.2013, s. 1.

¹² Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1–88.

¹³ Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89–131.

- (14) Art. 24 TFUE zobowiązuje Parlament Europejski i Radę do przyjęcia przepisów dotyczących procedur i warunków wystąpienia z inicjatywą obywatelską w rozumieniu art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej. Zobowiązanie to wypełniono rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011¹⁴. Przedmiotowy program powinien wspierać finansowanie pomocy technicznej i organizacyjnej na rzecz wdrażania rozporządzenia (UE) nr 211/2011, umacniając tym samym korzystanie przez obywateli z ich prawa do wszczęcia i poparcia europejskiej inicjatywy obywatelskiej.
- (15) Zgodnie z art. 8 i 10 TFUE wszystkie działania w ramach programu powinny wspierać uwzględnianie aspektu płci i celów związanych z niedyskryminacją.
- (16) Art. 3 ust. 3 TUE zobowiązuje Unię do wspierania ochrony praw dziecka zgodnie z art. 24 Karty i Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka.
- (17) Zgodnie z unijnymi aktami dotyczącymi równego traktowania państwa członkowskie ustanawiają niezależne organy ds. wspierania równego traktowania, znane powszechnie jako „organy ds. równości”, w celu zwalczania dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne oraz płeć. Wiele państw członkowskich wykroczyło jednak poza te wymogi i dopilnowało, aby organy ds. równości mogły zajmować się również dyskryminacją na innym tle, np. ze względu na wiek, orientację seksualną, religię i wyznanie, niepełnosprawność lub inne czynniki. Organy ds. równości odgrywają kluczową rolę we wspieraniu równości i zapewnianiu skutecznego stosowania prawodawstwa w zakresie równego traktowania, w szczególności przez udzielanie niezależnej pomocy ofiarom dyskryminacji, prowadzenie niezależnych badań dotyczących dyskryminacji, publikowanie niezależnych sprawozdań i wydawanie zaleceń na temat wszelkich kwestii związanych z dyskryminacją w ich kraju. Działania organów ds. równości powinny zdecydowanie być koordynowane w tym zakresie na poziomie Unii. Sieć EQUINET została utworzona w 2007 r. Jej członkami są krajowe organy ds. propagowania równego traktowania ustanowione na mocy dyrektyw 2000/43/WE¹⁵ i 2004/113/WE¹⁶ oraz dyrektyw 2006/54/WE¹⁷ i 2010/41/WE¹⁸ Parlamentu Europejskiego i Rady. EQUINET ma wyjątkową pozycję jako jedyny podmiot, który zapewnia koordynację działań między organami ds. równości. Koordynacja za pośrednictwem EQUINET jest niezwykle ważna dla prawidłowego wdrażania unijnego prawa antidyskryminacyjnego w państwach członkowskich i powinna być wspierana w ramach przedmiotowego programu.
- (18) Niezależne organy zajmujące się prawami człowieka i organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają istotną rolę w propagowaniu i ochronie wspólnych wartości Unii wynikających z art. 2 TUE oraz podnoszeniu świadomości na ten temat,

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie inicjatywy obywatelskiej (Dz.U. L 65 z 11.3.2011, s. 1).

¹⁵ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22).

¹⁶ Dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług (Dz.U. L 373 z 21.12.2004, s. 37).

¹⁷ Dyrektywa 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 23).

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylająca dyrektywę Rady 86/613/EWG (Dz.U. L 180 z 15.7.2010, s. 1).

jak również w przyczynianiu się do skutecznego korzystania z praw na mocy prawa Unii, w tym tych zawartych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Jak wynika z rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 18 kwietnia 2018 r., odpowiednie wsparcie finansowe ma kluczowe znaczenie dla tworzenia zrównoważonego środowiska sprzyjającego organizacjom społeczeństwa obywatelskiego w celu wzmocnienia ich roli i zapewnienia im możliwości wykonywania ich zadań w sposób niezależny i skuteczny. W ramach uzupełnienia działań podejmowanych na poziomie krajowym finansowanie UE powinno zatem przyczyniać się do wspierania niezależnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz propagowania praw człowieka, do wzmacniania ich pozycji i budowania ich potencjału, gdyż działalność takich organizacji przyczynia się do strategicznego egzekwowania praw wynikających z prawa UE i Karty praw podstawowych UE, między innymi dzięki ich funkcjom doradczym i strażniczym, a także do propagowania i ochrony wspólnych wartości Unii na poziomie krajowym i podnoszenia świadomości obywateli w tym zakresie.

- (19) Komisja powinna zapewniać ogólną spójność, komplementarność i synergię z pracą organów i jednostek organizacyjnych Unii, w szczególności Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn czy Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, oraz uwzględniać prace innych krajowych lub międzynarodowych podmiotów, w dziedzinach, których dotyczy program.
- (20) Program powinien być otwarty, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków, na uczestnictwo członków Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) będących członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i członków EFTA niebędących członkami EOG oraz innych państw europejskich. Możliwość uczestnictwa w programie powinny mieć również państwa przystępujące i kraje kandydujące do Unii oraz potencjalne kraje kandydujące korzystające ze strategii przedakcesyjnej.
- (21) W celu zapewnienia skutecznego przydziału środków z budżetu ogólnego Unii należy zapewnić europejską wartość dodaną wszystkich realizowanych działań, ich komplementarność z działaniami państw członkowskich, przy jednoczesnym dążeniu do spójności, komplementarności i synerгии z programami finansowania wspierającymi ściśle ze sobą powiązane obszary polityki, w szczególności te uwzględnione w Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” – a tym samym z programem „Wymiar Sprawiedliwości” – jak również z programami „Kreatywna Europa” i Erasmus +, aby wykorzystać potencjał wzajemnego oddziaływania sektora kultury, sektora kreatywnego, mediów, sztuki i edukacji. Należy stworzyć efekt synerгии z innymi europejskimi programami finansowania, zwłaszcza w dziedzinie zatrudnienia, rynku wewnętrznego, przedsiębiorstw, młodzieży, zdrowia, obywatelstwa, sprawiedliwości, migracji, bezpieczeństwa, badań naukowych, innowacji, technologii, przemysłu, spójności, turystyki, stosunków zewnętrznych, handlu i rozwoju.
- (22) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na program „Prawa i Wartości”, które stanowią główną kwotę odniesienia w rozumieniu [pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej,

współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami¹⁹ dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

- (23) Do tego programu zastosowanie ma rozporządzenie (UE, Euratom) [nowe rozporządzenie finansowe] („rozporządzenie finansowe”). Określa ono zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień publicznych, wykonania pośredniego, pomocy finansowej, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych.
- (24) Rodzaje finansowania i metody wdrażania na podstawie tego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od ich możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i zapewnienia rezultatów, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. Pod uwagę należy wziąć korzystanie z płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i kosztów jednostkowych, a także formę finansowania niepowiązanego z kosztami, o którym mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013²⁰, rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95²¹, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96²² i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939²³ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i dochodzenia, a także odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania sankcji administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) może prowadzić dochodzenia i ścigać nadużycia finansowe i inne przestępstwa naruszające interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371²⁴. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi, EPPO i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.
- (25) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach Unii w ramach współpracy ustanowionej na mocy

¹⁹ [Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.POL&toc=OJ:C:2013:373:TOC]

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

²¹ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

²² Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

²³ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

Porozumienia EOG, które przewiduje wprowadzenie w życie programów w drodze decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą uczestniczyć w programie również na podstawie innych instrumentów prawnych. Do niniejszego rozporządzenia należy wprowadzić odpowiedni przepis szczegółowy przyznający niezbędne uprawnienia i prawa dostępu właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu pozwalające im na całościowe wykonywanie ich odpowiednich kompetencji.

- (26) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne przepisy finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przepisy te, ustanowione rozporządzeniem finansowym, określają w szczególności procedurę ustanawiania i wykonania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. Przepisy przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, jako że poszanowanie praworządności jest niezbędnym warunkiem wstępnym należytego zarządzania finansami i skutecznego unijnego finansowania.
- (27) Zgodnie z [art. 94 decyzji Rady 2013/755/UE²⁵ osoby i podmioty z siedzibą w krajach i terytoriach zamorskich (KTZ) kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (28) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie ze zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, niniejszy program przyczyni się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia celu ogólnego, w ramach którego wydatki na realizację celów klimatycznych w budżecie UE mają sięgnąć 25 %. Stosowne działania zostaną określone podczas opracowania i wdrażania programu i ponownie ocenione w kontekście oceny śródkresowej.
- (29) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego na rzecz lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. zachodzi potrzeba oceny niniejszego programu w oparciu o informacje zgromadzone w kontekście konkretnych wymogów dotyczących monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich. Wymogi te mogą, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę oceny oddziaływania programu w terenie.
- (30) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej należy przekazać Komisji w odniesieniu do wskaźników, o których mowa w art. 14 i 16 oraz w załączniku II. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. W szczególności, aby zapewnić udział na równych

²⁵ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (31) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011²⁶,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1 *Przedmiot*

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program „Prawa i Wartości” (zwany dalej „programem”). Określa ono cele programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2 *Cele programu*

1. Celem ogólnym programu jest ochrona i propagowanie praw i wartości przewidzianych w traktatach UE, między innymi przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w celu utrzymania otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw.
2. W ramach celu ogólnego określonego w ust. 1 program ma następujące cele szczegółowe, które odpowiadają poszczególnym komponentom:
 - a) propagowanie równości i praw (komponent „Równość i prawa”),
 - b) propagowanie zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udziału w nim (komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”),
 - c) zwalczanie przemocy (komponent Daphne).

Artykuł 3 *Komponent „Równość i prawa”*

W ramach celu szczegółowego określonego w art. 2 ust. 2 lit. a) program koncentruje się na:

- a) zapobieganiu nierównościom i dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz ich zwalczaniu, a także na wspieraniu i uwzględnianiu kompleksowej polityki propagowania równości płci i niedyskryminacji oraz polityki zwalczania rasizmu i wszelkich form nietolerancji;

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- b) ochronie i propagowaniu praw dziecka, praw osób niepełnosprawnych, praw obywatelskich UE oraz prawa do ochrony danych osobowych.

Artykuł 4

Komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”

W ramach celu szczegółowego określonego w art. 2 ust. 2 lit. b) program koncentruje się na:

- a) zwiększaniu zrozumienia Unii, jej historii, dziedzictwa kulturowego i różnorodności przez jej obywateli;
- b) wspieraniu interakcji i współpracy między obywatelami różnych krajów; propagowaniu zaangażowania obywatelskiego i demokratycznego, umożliwiającego obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiadanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii.

Artykuł 5

Komponent „Daphne”

W ramach celu szczegółowego określonego w art. 2 ust. 2 lit. c) program koncentruje się na:

- a) zapobieganiu wszelkim formom przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz przemocy wobec innych grup ryzyka, jak również zwalczaniu takiej przemocy;
- b) wspieraniu i ochronie ofiar takiej przemocy.

Artykuł 6

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu na lata 2021–2027 wynosi [641 705 000] EUR w cenach bieżących.
2. W ramach kwoty, o której mowa w ust. 1, następującą orientacyjną kwotę przeznacza się na następujący cel:
 - a) [408 705 000] EUR na cele szczegółowe, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) i c);
 - b) [233 000 000] EUR na cel szczegółowy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 lit. b).
3. Kwota, o której mowa w ust. 1, może być wykorzystana na pomoc techniczną i administracyjną w ramach realizacji programu, taką jak działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrola, audyt i ocena, w tym na systemy informatyczne dla przedsiębiorstw, badania, spotkania ekspertów, działania komunikacyjne w zakresie priorytetów i obszary związane z ogólnymi celami programu.
4. Bez uszczerbku dla rozporządzenia finansowego wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r.
5. Środki przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na ich wniosek, zostać przeniesione do programu. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. c). W miarę możliwości środki te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.

Artykuł 7

Państwa trzecie stowarzyszone z programem

1. Program jest otwarty dla następujących państw, pod warunkiem, że spełnione są następujące warunki:
 - a) członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami określonymi w Porozumieniu EOG;
 - b) państwa przystępujące, kandydaci i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
 - c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami.
 - d) Pozostałe państwa trzecie, zgodnie z warunkami ustanowionymi w porozumieniu szczegółowym obejmującym kwestie uczestnictwa państwa trzeciego w dowolnym programie unijnym, o ile takie porozumienie:
 - zapewnia właściwą równowagę pod względem wkładu państwa trzeciego uczestniczącego w programach Unii a osiąganymi przez nie korzyściami;
 - określa warunki uczestnictwa w tych programach, w tym obliczenie wkładów finansowych do poszczególnych programów i ich kosztów administracyjnych. Wkłady te stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 nowego rozporządzenia finansowego.
 - nie przyznaje państwu trzeciemu mocy decyzyjnej w odniesieniu do programu;
 - gwarantuje Unii prawo do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony swoich interesów finansowych.

Artykuł 8

Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany według metody zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub według metody zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 61 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Program może zapewniać finansowanie w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym.
3. Z wkładów na mechanizm wzajemnego ubezpieczenia można pokryć ryzyko związane z odzyskaniem środków należnych od beneficjentów i wkłady te uznaje się za wystarczającą gwarancję w ramach rozporządzenia finansowego. Zastosowanie

mają przepisy przewidziane w [art. X] rozporządzenia XXX [rozporządzenie zastępujące rozporządzenie dotyczące funduszu gwarancyjnego].

Artykuł 9
Rodzaje działań

Na mocy niniejszego rozporządzenia można otrzymać finansowanie na działania przyczyniające się do osiągnięcia celu szczegółowego określonego w art. 2. Do finansowania kwalifikują się w szczególności działania wymienione w załączniku I.

ROZDZIAŁ II
DOTACJE

Artykuł 10
Dotacje

1. Dotacje w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego.
2. Komisja oceniająca może składać się z ekspertów zewnętrznych.

Artykuł 11
Finansowanie skumulowane, uzupełniające i łączone

1. Działanie, które otrzymało wkład w ramach programu, może również otrzymać wkład z dowolnego innego programu unijnego, w tym z funduszy objętych zarządzaniem dzielonym, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. [Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, a wsparcie w ramach różnych programów unijnych może być obliczane na zasadzie proporcjonalnej].
2. W przypadku gdy program i fundusze objęte zarządzaniem dzielonym, o których mowa w art. 1 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów] zapewniają wspólnie wsparcie finansowe na rzecz jednego działania, działanie to jest realizowane zgodnie z przepisami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu, w tym zgodnie z przepisami dotyczącymi odzyskiwania nienależnie wypłaconych kwot.
3. Działania kwalifikujące do programu i spełniające warunki, o których mowa w akapicie drugim, mogą być wyznaczone do finansowania z funduszy objętych zarządzaniem dzielonym. W tym przypadku zastosowanie mają stopy współfinansowania i zasady kwalifikowalności przewidziane w niniejszym rozporządzeniu.

Działania, o których mowa w akapicie pierwszym, muszą spełniać łącznie następujące warunki:

- a) zostały ocenione w ramach zaproszenia do składania wniosków ogłoszonego na podstawie programu;
- b) spełniają minimalne wymagania dotyczące jakości w ramach tego zaproszenia do składania wniosków;
- c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków ze względu na ograniczenia budżetowe.

Działania te są realizowane przez organ zarządzający, o którym mowa w art. [65] rozporządzenia (UE) nr XX, zgodnie z zasadami określonymi w tym rozporządzeniu i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy, w tym z zasadami dotyczącymi korekt finansowych.

Artykuł 12

Kwalifikujące się podmioty

1. Oprócz kryteriów określonych w art. 197 rozporządzenia finansowego zastosowanie mają kryteria kwalifikowalności określone w ust. 2 i 3.
2. Następujące podmioty spełniają kryteria kwalifikowalności:
 - a) podmioty prawne z siedzibą w jednym z następujących państw:
 - państwo członkowskie lub powiązany z nim kraj lub terytorium zamorskie;
 - państwo trzecie stowarzyszone z programem;
 - b) wszelkie podmioty prawne utworzone na mocy prawa unijnego lub wszelkie organizacje międzynarodowe;
3. Na rzecz europejskiej sieci krajowych organów ds. równości (EQUINET) może zostać przyznana dotacja bez zaproszenia do składania wniosków na pokrycie wydatków związanych z jej stałym programem prac.

ROZDZIAŁ III

PROGRAMOWANIE, MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA

Artykuł 13

Program prac

1. Program jest realizowany w ramach programów prac, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego.
2. Program prac jest przyjmowany przez Komisję w drodze aktu wykonawczego. Ten akt wykonawczy jest przyjmowany zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 19.

Artykuł 14

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki odzwierciedlające postępy w realizacji programu w odniesieniu do celów szczegółowych określonych w art. 2 przedstawiono w załączniku II.
2. Aby zapewnić skuteczną ocenę programu pod względem realizacji jego celów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 16 w celu opracowania przepisów dotyczących ram monitorowania i oceny, w tym przez zmiany załącznika II mające w razie konieczności dostosować lub uzupełnić zawarte w nim wskaźniki.
3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego rezultatów. W tym celu na odbiorców środków unijnych oraz na państwa członkowskie nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości.

Artykuł 15

Ocena

1. Oceny przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.
2. Ocena śródkresowa programu przeprowadzana jest z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia realizacji programu. Ocena śródkresowa uwzględnia wyniki ocen długoterminowego wpływu wcześniejszych programów (programu „Prawa, równość i obywatelstwo” i programu „Europa dla Obywateli”).
3. Po zakończeniu realizacji programu, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadza ocenę końcową programu.
4. Komisja przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 16

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 14, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2027 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 14, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 14 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 17

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w programie na podstawie decyzji wydanej na mocy umowy międzynarodowej lub innego instrumentu prawnego, państwo trzecie przynajmniej

właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu uprawnienia i prawa dostępu niezbędne do kompleksowego wykonywania ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawa do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF).

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 18

Informacja, komunikacja i promocja

1. Odbiorcy finansowania unijnego uznają pochodzenie i zapewniają eksponowanie finansowania unijnego (w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów) poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych informacji skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym do mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z programem, jego działaniami i rezultatami. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z celami, o których mowa w art. 2.

Artykuł 19

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. Komitet może zbierać się w szczególnym składzie, aby rozstrzygać kwestie dotyczące poszczególnych komponentów programu.

Artykuł 20

Uchylenie

Rozporządzenia (UE) nr 1381/2013 i (UE) nr 390/2014 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 21

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, aż do ich zamknięcia, zgodnie z rozporządzeniami (UE) nr 1381/2013 i (UE) nr 390/2014, które nadal stosuje się do danych działań aż do ich zamknięcia.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na program można również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem a środkami przyjętymi w ramach poprzednich programów, ustanowionych na mocy rozporządzeń (UE) nr 1381/2013 i (UE) nr 390/2014.

3. W razie potrzeby w budżecie obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 6 ust. 3, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r.

Artykuł 22
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

- 1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy
- 1.2. Obszary polityki, których dotyczy wnioski/inicjatywa (*klaster programów*)
- 1.3. Charakter wniosku/inicjatywy
- 1.5. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy
- 1.6. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy
- 1.7. Planowane tryby zarządzania

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

- 2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości
- 2.2. System zarządzania i kontroli
- 2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

- 3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wnioski/inicjatywa ma wpływ
- 3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki
 - 3.2.1. *Synteza szacunkowego wpływu na wydatki*
 - 3.2.3. *Szacunkowy wpływ na środki administracyjne*
 - 3.2.5. *Udział osób trzecich w finansowaniu*
- 3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Program „Prawa i Wartości”

1.2. Obszary polityki w strukturze ABM/ABB²⁷, których dotyczy wnioski/inicjatywa

II. Spójność i wartości 7. Inwestowanie w ludzi, spójność społeczna i wartości
„Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”

1.3. Charakter wniosku/inicjatywy

nowe działanie

nowe działanie, będące następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego²⁸

przedłużenie bieżącego działania

połączenie lub przekształcenie co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.4.1. *Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy*

Mimo że prawodawstwo jest jednym z podstawowych narzędzi wdrażania celów Unii w dziedzinie praw i wartości, musi ono być uzupełnione innymi środkami. W tym kontekście ważną rolę odgrywa finansowanie. W szczególności finansowanie powinno zwiększać świadomość wartości, skuteczność prawodawstwa i praw zapisanych bezpośrednio w traktacie, dzięki zwiększaniu wiedzy, świadomości i potencjału obywateli, specjalistów i zainteresowanych podmiotów przez wspieranie:

- działań informacyjnych i podnoszących świadomość społeczną, między innymi przez wsparcie kampanii krajowych i europejskich służących informowaniu ludzi o ich prawach zagwarantowanych w prawie UE oraz o sposobach wykonywania tych praw w praktyce, jak również przez działania związane z pamięcią o przeszłości;

- szkoleń dla przedstawicieli zawodów prawniczych (np. sędziów i prokuratorów) i innych prawników praktyków oraz budowania ich potencjału w celu wyposażenia ich w narzędzia do skutecznego stosowania prawa i polityki UE w praktyce.

Finansowanie odgrywa również centralną rolę w propagowaniu współpracy na szczeblu międzynarodowym oraz pogłębianiu wzajemnego zaufania przez:

- wzmocnianie sieci kontaktów i społeczeństwa obywatelskiego, tj. organizacji ogólnounijnych pomagających w przygotowaniu przyszłych inicjatyw w tej dziedzinie, jak również w propagowaniu ich spójnego wdrażania w całej Europie;

²⁷ ABM: Activity Based Management – zarządzanie kosztami działań; ABB: Activity Based Budgeting – budżet zadaniowy.

²⁸ O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

- współpracę transgraniczną w zakresie egzekwowania przepisów, np. stworzenie systemu powiadamiania o zaginionych dzieciach, koordynację transgraniczną i operacyjną współpracę antynarkotykową;

Ponadto finansowanie powinno wspierać: badania, analizy i inne działania pomocnicze w celu przedstawienia prawodawcy jasnych i szczegółowych informacji o problemach i sytuacji w terenie. Wyniki tych działań przyczyniają się do rozwoju i wdrażania polityki UE i zapewniają jej właściwe ukierunkowanie, właściwą konstrukcję oraz oparcie na rzetelnych informacjach.

Wszystkie te działania będą realizowane w całym okresie 2021–2027. Na tym etapie trudno jest ustalić dokładny terminarz wprowadzania w życie, biorąc pod uwagę tempo rozwoju nowych wyzwań politycznych, z którymi musimy się zmierzyć i na które musimy reagować.

- 1.4.2. *Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.*

Przyczyny działania na poziomie europejskim (*ex ante*)

Finansowanie objęte programem „Prawa i Wartości” koncentruje się na działaniach, w których interwencja UE może wnieść wartość dodaną w porównaniu z działaniami samych państw członkowskich. Działania objęte niniejszym rozporządzeniem przyczyniają się do skutecznego stosowania dorobku prawnego przez budowanie wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, zacieśnienie współpracy transgranicznej oraz nawiązanie kontaktów i osiągnięcie prawidłowego, spójnego i konsekwentnego stosowania prawa unijnego w całej Unii. Jedynie działanie na szczeblu Unii może zapewnić taką koordynację działań, aby objęły one wszystkie państwa członkowskie. Unia Europejska ma lepsze możliwości niż państwa członkowskie, aby zająć się sytuacjami transgranicznymi i zapewnić europejską platformę wzajemnego uczenia się. Bez wsparcia Unii zainteresowane podmioty miałyby tendencję do zajmowania się tymi kwestiami w sposób rozdrobniony i niepowiązany.

Propagowanie i ochrona wartości wymaga mechanizmów współpracy transnarodowej i możliwości nawiązywania kontaktów, co zwykle nie jest osiągalne dla państw członkowskich działających samodzielnie.

W wielu obszarach, takich jak równość i niedyskryminacja czy obywatelstwo, jednostki są wprawdzie chronione w prawie oraz prawodawstwie UE, ale nie mają wystarczającej wiedzy o swoich prawach. Jedynie działania upowszechniające tę wiedzę, wymiana najlepszych praktyk i szkolenia na szczeblu UE mogą zapewnić, że ta wiedza dotrze do obywateli wszystkich państw członkowskich, że krajowe struktury administracyjne / organy będą dobrze poinformowane i że do wszystkich dotrą spójne informacje, co jednocześnie zapewni korzyści skali, wysoką jakość działań oraz spójną wykładnię i jednolite stosowanie unijnych aktów prawnych we wszystkich państwach członkowskich UE.

Finansowanie na poziomie krajowym lub regionalnym działań wspierających aktywność obywateli jako obywateli UE jest bardzo ograniczone, a w wielu krajach UE jeszcze mniej dostępne są środki na działania związane z pamięcią o przeszłości. Nawet wówczas, gdy beneficjenci otrzymują dofinansowanie na podobne działania, alternatywne źródła finansowania nie traktują wspierania obywatelstwa i pamięci o przeszłości na szczeblu UE priorytetowo. Ograniczona lub nieistniejąca zdolność zainteresowanych stron do przeprowadzania podobnych projektów bez wsparcia ze środków UE podkreśla, jak bardzo beneficjenci są zależni od tych środków.

Oczekiwana wygenerowana unijna wartość dodana (*ex post*)

Współpraca i tworzenie sieci kontaktów między zainteresowanymi stronami doprowadzi do rozpowszechniania najlepszych praktyk, w szczególności innowacyjnych i zintegrowanych podejść, w różnych państwach członkowskich. Uczestnicy tych działań będą działali później jako propagatorzy w ramach swoich odpowiednich działań zawodowych i będą rozpowszechniali najlepsze praktyki w swoich państwach członkowskich.

Finansowana będzie solidna baza analityczna do wsparcia i opracowywania polityk. Interwencja Unii Europejskiej pozwala na spójne realizowanie tych działań w całej UE oraz na uzyskanie korzyści skali.

1.4.3. *Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań*

Oceny śródkresowe przeprowadzone w odniesieniu do obecnych programów w dziedzinie praw, równości i obywatelstwa potwierdziły ogólną skuteczność tych programów, ale wskazano pewne kwestie do poprawy, w szczególności konieczność zwrócenia większej uwagi na pojawiające się potrzeby, dokonania przeglądu wskaźników monitorowania, osiągnięcia większej równowagi geograficznej wśród beneficjentów, zwiększenia zauważalności programu oraz wzmocnienia synergii z innymi odpowiednimi unijnymi programami finansowania i inicjatywami.

W sprawozdaniu z oceny śródkresowej programu „Europa dla Obywateli” na lata 2014–2020 potwierdzono, że ogólne cele są odpowiednie do aktualnych potrzeb w UE w zakresie zachęcania do aktywności obywatelskiej oraz wiedzy na temat wartości, historii i różnorodności UE. Program udowodnił swoją wartość dodaną zarówno pod względem wpływu na uczestników, jak i rolę uzupełniającą w odniesieniu do innych unijnych programów finansowania i inicjatyw politycznych w dziedzinie edukacji, kultury i obywatelstwa UE. Dotacje na działania i dotacje operacyjne zostały wdrożone w sposób wydajny. Wykryte aspekty wymagające poprawy dotyczą przede wszystkim zwiększenia widoczności programu, modyfikacji wskaźników monitorowania i wzmocnienia synergii z innymi odpowiednimi unijnymi programami finansowania i inicjatywami.

1.4.4. *Spójność z innymi właściwymi instrumentami oraz możliwa synergia*

Program będzie dążyć do synergii, spójności i komplementarności z innymi instrumentami unijnymi, między innymi z Programem na rzecz jednolitego rynku, ponieważ zapewnia on wsparcie na rzecz wzmocnienia pozycji konsumentów i działalności organów egzekwowania prawa w dziedzinie ochrony konsumentów, jak również z Europejskim Funduszem Społecznym+, który silnie i bezpośrednio oddziałuje na obywateli – w tym tych znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji i najbardziej dyskryminowanych – i ma istotne znaczenie dla propagowania równouprawnienia płci i równości szans, wartości unijnych i poszanowania praw

podstawowych. Propagowanie wartości i praw w UE znajduje odzwierciedlenie w ich propagowaniu na poziomie globalnym, w tym poprzez powiązania z realizacją celów zrównoważonego rozwoju. W tym względzie możliwa jest również synergia z działaniami zewnętrznymi na szczeblu wielostronnym. Nie będzie dochodziło do powielania działań z tymi prowadzonymi w ramach tych innych programów, możliwe też będzie współdzielenie środków pomiędzy programem „Prawa i Wartości” a programem „Wymiar Sprawiedliwości” z myślą o osiągnięciu wspólnych celów tych programów.

1.5. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy

Ograniczony czas trwania

- x Okres trwania wniosku/inicjatywy: od 01.01.2021 r. do 31.12.2027 r.
- x Okres trwania wpływu finansowego: od 2021 r. do 2027 r. w odniesieniu do środków na zobowiązania oraz od 2021 r. do 2027 r. i później w odniesieniu do środków na płatności.

Nieograniczony czas trwania

Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od YYYY r. do YYYY r., po którym następuje faza operacyjna.

1.6. Planowane tryby zarządzania²⁹

x Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję

- x w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii;
- x przez agencje wykonawcze;

Zarządzanie dzielone z państwami członkowskimi

Zarządzanie pośrednie poprzez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

- państwowym trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;
- organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (należy wyszczególnić);
- EBI oraz Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;
- organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;
- organom prawa publicznego;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, o ile zapewniają one odpowiednie gwarancje finansowe;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego oraz które zapewniają odpowiednie gwarancje finansowe;
- osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.
- *W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi”.*

²⁹

Wyjaśnienia dotyczące trybów zarządzania oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na następującej stronie: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

Wniosek zawiera zobowiązania dotyczące monitorowania i oceny. Osiągnięcie celów szczegółowych będzie monitorowane na podstawie wskaźników wymienionych we wniosku; co roku.

Ponadto najpóźniej do połowy 2025 r. Komisja prześle okresowe sprawozdanie z oceny realizacji celów programu, skuteczności wykorzystania środków i europejskiej wartości dodanej połączonej z wnioskami wyciągniętymi z poprzednich programów. Po zakończeniu programu zostanie przedstawiona ocena *ex post* dotycząca długoterminowego oddziaływania i trwałości skutków programu.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, warunków płatności i proponowanej strategii kontroli

W przypadku celów szczegółowych „Prawa i równość” oraz „Daphne”, zarządzanych przez DG JUST i DG EMPL

Realizacja działań przewidzianych w programie w ramach komponentu „Równość i prawa” oraz „Daphne” będzie się odbywała w trybie zarządzania bezpośredniego, co przyczyni się do realizacji wspólnych celów polityki Unii. Ta część programu będzie realizowana bezpośrednio przez Komisję przy wykorzystaniu form realizacji przewidzianych w rozporządzeniu finansowym, przede wszystkim dotacji i zamówień, gdyż to pozwala na lepsze dostosowanie programów do potrzeb polityki oraz na większą elastyczność w dostosowywaniu priorytetów w przypadku pojawienia się nowych potrzeb. Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję umożliwi również nawiązanie bezpośrednich kontaktów z beneficjentami/wykonawcami bezpośrednio zaangażowanymi w działania służące realizacji unijnej polityki.

W ocenie śródkresowej programu „Prawa, równość i obywatelstwo” na lata 2014–2020 stwierdzono, że nie ma wyraźnych możliwości dalszych uproszczeń sposobu zarządzania programem. Stosowany obecnie tryb zarządzania bezpośredniego jest odpowiedni, biorąc pod uwagę rozmiar programu.

Ten komponent programu, koncentrujący się na osobach niepełnosprawnych, będzie realizowany w trybie zarządzania bezpośredniego przy wykorzystaniu form realizacji przewidzianych w rozporządzeniu finansowym, przede wszystkim dotacji i zamówień. Zarządzanie bezpośrednie umożliwia nawiązanie bezpośrednich kontaktów z beneficjentami/wykonawcami bezpośrednio zaangażowanymi w działania służące realizacji unijnej polityki. Komisja zapewni w bezpośrednie monitorowanie wyników finansowanych działań. Formy płatności na potrzeby finansowanych działań będą dostosowane do ryzyka wiążącego się z transakcjami finansowymi. Aby zagwarantować skuteczność, wydajność i oszczędność kontroli przeprowadzanych przez Komisję, strategia zostanie ukierunkowana na równowagę między kontrolami *ex ante* i *ex post*.

Audyty *ex post* będą przeprowadzane na miejscu przez audytorów zewnętrznych w odniesieniu do próby transakcji. Wybór tych transakcji będzie łączył w sobie aspekt oceny ryzyka i wyboru losowego.

Kontrole *ex post* opierają się również na wzajemnym uznawaniu audytów oraz wymianie dostępnych informacji w celu dalszego zmniejszenia obciążeń administracyjnych i zwiększenia efektywności kosztowej (art. 127 i 128 nowego rozporządzenia finansowego).

W odniesieniu do celu szczegółowego „Zaangażowanie i udział obywateli” zarządzanego przez DG HOME

Wykonanie działań przewidzianych w kompetencji „Zaangażowanie i udział obywateli” mogłoby zostać powierzone agencji wykonawczej³⁰. Większością działań realizowanych w ramach obecnego programu „Europa dla Obywateli” zarządza Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA).

Z trzeciej oceny EACEA, obejmującej okres od stycznia 2012 r. do grudnia 2014 r., wynika że mandat EACEA odpowiadał potrzebom Komisji oraz wnioskodawców/beneficjentów.

Należy również podkreślić, że środki upraszczające wprowadzone na potrzeby działań realizowanych w ramach obecnego programu „Europa dla Obywateli” w znacznym stopniu ograniczyły poziom błędów oraz umożliwiły szybkie zawieranie umów i wypłaty.

Program będzie realizowany w drodze zaproszeń do składania wniosków i dotacji, podobnie jak w ramach obecnego programu „Europa dla Obywateli”.

Jeżeli chodzi o zasady płatności, przewiduje się jedną ratę płatności zaliczkowej i płatność salda po złożeniu sprawozdania końcowego. Stosowanie płatności ryczałtowych lub stawek ryczałtowych zmniejszy ryzyko wystąpienia błędów.

2.2.2. *Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia*

W przypadku celów szczegółowych „Prawa i równość” oraz „Daphne”, zarządzanych przez DG JUST i DG EMPL, główne zagrożenia związane z działalnością finansową DG JUST są dwojakie:

- ryzyko, że nie zostanie sfinansowany projekt najlepiej odpowiadający wykrytym problemom
- ryzyko wystąpienia nieprawidłowości i niezgodności z prawem w odniesieniu do zgłoszonych i zwróconych kosztów.

W odniesieniu do ryzyka związanego z legalnością i prawidłowością wydatków, na podstawie głównych przyczyn i rodzajów błędów najczęściej wykrywanych w ramach audytów *ex post* można wnosić, że główne obszary nieprawidłowości wynikają ze słabego zarządzania finansami przez beneficjentów, głównie ze względu na słabe rozumienie przepisów z powodu ich złożoności, w szczególności w odniesieniu do kwalifikowalności kosztów.

W efekcie ryzyko wynika głównie z:

- zapewnienia jakości wybranych projektów oraz ich późniejszej realizacji technicznej;

³⁰ Decyzja o oddelegowaniu zadań wykonawczych do agencji wykonawczej zostanie podjęta zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 58/2003, w oparciu o analizę kosztów i korzyści.

– ryzyka nieefektywnego lub niegospodarnego wykorzystania przyznaných środków, zarówno w przypadku dotacji (skomplikowany charakter zwrotu faktycznych kosztów kwalifikowalnych), jak i zamówień (w niektórych przypadkach występuje ograniczona liczba podmiotów gospodarczych posiadających wymaganą specjalistyczną wiedzę, co ogranicza możliwości porównania ofert cenowych);

– nadużyć finansowych

Oczekuje się, że większość tych czynników ryzyka można ograniczyć dzięki:

– lepszemu projektowaniu zaproszeń do składania wniosków,

– lepszym wytycznym dla beneficjentów i lepszemu ukierunkowaniu wniosków,

– zwiększeniu wykorzystania kosztów uproszczonych przewidzianych w nowym rozporządzeniu finansowym,

– wykorzystaniu systemów instytucjonalnych do zarządzania wnioskami i dotacjami.

Opis wewnętrznego systemu kontroli

System kontroli przewidywany dla przyszłego programu stanowi kontynuację obecnego systemu kontroli.

Strategia kontroli będzie się opierała na nowym rozporządzeniu finansowym i na rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów. Nowe rozporządzenie finansowe i projekt wniosku w sprawie programu „Wymiar Sprawiedliwości” powinny przewidywać rozszerzenie wykorzystania uproszczonych form dotacji, takich jak stawki ryczałtowe, płatności ryczałtowe i koszty jednostkowe.

Strategia kontroli składa się z różnych części składowych:

– programowania, oceny i wyboru wniosków, które zapewniają finansowanie tylko najlepszych projektów;

– zawarcia i monitorowania umów o dotacje: Wszystkie transakcje i procedury podlegają weryfikacji *ex ante* przez dział DG JUST odpowiedzialny za zarządzanie programami i finansami, jak również przez działy odpowiedzialne za poszczególne obszary polityki. Weryfikację finansową przeprowadza dział odpowiedzialny za zarządzanie programami i finansami. W przypadku dotacji wnioski o pokrycie kosztów są dokładnie sprawdzane, a w przypadku, gdy zostanie to uznane za niezbędne na podstawie oceny ryzyka, wymagane są dokumenty uzupełniające.

– audytów *ex post* zapewnianych za pośrednictwem umowy o gwarantowanym poziomie usług z DG HOME: Dział kontroli *ex post* stosuje „strategię wykrywania” służącą wykrywaniu maksymalnej liczby nieprawidłowości w celu odzyskania nienależnych płatności. W oparciu o tę strategię audyty są przeprowadzane na próbie projektów wybranych prawie całkowicie na podstawie analizy ryzyka.

Koszt kontroli wynosi około 4,49 % płatności dokonywanych przez DG JUST. Oczekuje się, że pozostanie on na stabilnym poziomie lub nieznacznie się obniży, w przypadku gdy w kolejnym okresie programowania rozszerzone zostanie wykorzystanie uproszczonych form kosztów.

Wdrażanie koncentruje się na udzielaniu zamówień publicznych, natomiast przewidziano również szereg dotacji na konkretne działania i dla konkretnych organizacji.

Umowy w sprawie zamówienia publicznego będą podpisywane głównie w dziedzinach takich jak badania, gromadzenie danych, przeprowadzanie ocen, szkolenia, kampanie informacyjne, usługi w dziedzinie informacji i komunikacji, zarządzanie infrastrukturą itp. Wykonawcami będą głównie firmy konsultingowe i inne przedsiębiorstwa prywatne, a wśród nich wiele małych i średnich przedsiębiorstw.

Dotacje będą przyznawane głównie na działania wspierające organizacje pozarządowe, organy krajowe itp. Okres przewidywany na wykonanie dotowanych projektów i działań wynosi zazwyczaj od jednego do trzech lat.

Główne ryzyko jest następujące:

- ryzyko nieefektywnego lub niegospodarnego wykorzystania przyznanych środków, zarówno w przypadku dotacji (złożoność zasad finansowania, zwłaszcza dla małych podmiotów gospodarczych), jak i zamówień (ograniczona liczba podmiotów gospodarczych posiadających wymaganą wiedzę specjalistyczną, co oznacza niewystarczające możliwości porównania ofert cenowych w niektórych sektorach);
- zagrożenie dla reputacji Komisji w przypadku wykrycia nadużyć finansowych lub działalności przestępczej; wewnętrzne systemy kontroli stron trzecich zapewniają tylko częściowe zabezpieczenie ze względu na dość dużą liczbę różnorodnych wykonawców i beneficjentów, z których każdy stosuje własny, często mało rozbudowany system kontroli.

Komisja wprowadziła procedury wewnętrzne, których celem jest uwzględnianie określonych powyżej rodzajów ryzyka. Te procedury wewnętrzne są w pełni zgodne z rozporządzeniem finansowym i obejmują środki zwalczania nadużyć finansowych oraz analizy kosztów i korzyści. W tym kontekście Komisja nadal poszukuje możliwości poprawy zarządzania i uzyskania przyrostu wydajności. Główne elementy ram kontroli:

Kontrola przed rozpoczęciem projektów i w trakcie ich realizacji:

- korzystanie z wzorów umów o udzielenie dotacji i umów o świadczenie usług opracowanych w ramach Komisji. Zawierają one szereg przepisów dotyczących środków kontroli, obejmujących m.in. świadectwa audytora, gwarancje finansowe, kontrole na miejscu oraz inspekcje przeprowadzane przez OLAF. Przepisy regulujące kwalifikowalność kosztów są upraszczane, na przykład przez stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, wkładów niepowiązanych z kosztami i innych możliwości, jakie zapewnia rozporządzenie finansowe. Przyczyni się to do ograniczenia kosztów kontroli i położenia nacisku na kontrole w obszarach wysokiego ryzyka.
- każdy pracownik podpisuje kodeks dobrego postępowania administracyjnego. Pracownicy, którzy są zaangażowani w procedurę wyboru lub zarządzanie umowami o udzielenie dotacji/zamówieniami podpisują również deklarację braku konfliktu interesów. Pracownicy są regularnie szkoleni i wykorzystują sieci do wymiany najlepszych praktyk.
- techniczna realizacja projektów podlega regularnym kontrolom dokumentacji na podstawie sprawozdań z postępu technicznego wykonawców i beneficjentów; oprócz tego indywidualnie dla poszczególnych przypadków przewiduje się spotkania wykonawców lub beneficjentów i wizyty na miejscu.

Kontrola po zakończeniu projektu:

Audyty *ex post* są przeprowadzane w celu zweryfikowania na miejscu kwalifikowalność wniosków o zwrot kosztów. Kontrole te służą zapobieganiu błędom rzeczowym związanym z legalnością i prawidłowością transakcji finansowych, a także wykrywaniu i naprawianiu takich błędów. W celu osiągnięcia wysokiej skuteczności kontroli metoda wyboru beneficjentów do audytu przewiduje połączenie wyboru opartego na ocenie ryzyka z losowym doбором próby oraz w miarę możliwości zwrócenie uwagi na aspekty operacyjne w trakcie audytu na miejscu.

W odniesieniu do celu szczegółowego „Zaangażowanie i udział obywateli” zarządzanego przez DG HOME

A: Najważniejsze zagrożenia i główne przyczyny błędów

Obecnym programem „Europa dla Obywateli” zarządza Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA). Dzięki wprowadzonym środkom upraszczającym (zwłaszcza płatnościom ryczałtowym) poziom błędów w ramach realizacji obecnego programu „Europa dla Obywateli” znajduje się znacznie poniżej progu istotności wynoszącego 2%. Należy kontynuować stosowanie tych środków upraszczających w przyszłym programie.

B: Informacje dotyczące utworzonego w Komisji systemu kontroli wewnętrznej – nadzorowanie EACEA przez Komisję

Komisja będzie stosować środki kontroli wymagane w odniesieniu do agencji wykonawczych zgodnie z art. 62 rozporządzenia finansowego [zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 58/2003 – rozporządzeniem w sprawie agencji wykonawczych].

Ponadto Komisja będzie monitorować i kontrolować realizację przez agencję wykonawczą odpowiednich celów w zakresie kontroli działań, zarządzanie którymi zostanie jej powierzone. Nadzór ten będzie zintegrowany pod względem współpracy między zlecającą DG a agencją wykonawczą oraz w ramach sprawozdań agencji sporządzanych dwa razy w roku.

C: Informacje dotyczące systemu kontroli wewnętrznej utworzonego w EACEA

System kontroli jest wdrażany przez EACEA

2.2.3. *Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)*

W przypadku celów szczegółowych „Prawa i równość” oraz „Daphne”, zarządzanych przez DG JUST i DG EMPL. Koszt kontroli wynosi około 4,49 % płatności dokonywanych przez DG JUST. Oczekuje się, że pozostanie on na stabilnym poziomie lub nieznacznie się obniży, w przypadku gdy w kolejnym okresie programowania rozszerzone zostanie wykorzystanie uproszczonych form kosztów. Nie byłoby efektywne pod względem kosztów, by zwiększyć koszty kontroli na rzecz nieznacznej poprawy poziomu błędów.

W DG EMPL koszty proponowanego poziomu kontroli stanowią w przybliżeniu 4 % rocznego budżetu na wydatki operacyjne. Jest to uzasadnione dużą liczbą kontrolowanych transakcji. W dziedzinie działań dotyczących osób niepełnosprawnych zarządzanie bezpośrednio wymaga bowiem udzielania licznych zamówień i przyznania licznych dotacji na działania oraz wypłacenia licznych

dotacji operacyjnych na rzecz organizacji pozarządowych. Ryzyko związane z tymi działaniami dotyczy zdolności (zwłaszcza) mniejszych organizacji do sprawowania skutecznej kontroli nad wydatkami.

W okresie 5 lat poziom błędów w odniesieniu do audytów na miejscu dotyczących dotacji podlegających zarządzaniu bezpośredniemu wyniósł 1,8 %. W odniesieniu do całości programów DG EMPL i ogólnie uwzględniając niski poziom ryzyka w odniesieniu do zamówień – poniżej 1 %. Ten poziom błędów jest uważany za dopuszczalny, bowiem znajduje się poniżej progu istotności równego 2 %.

Proponowane zmiany w programie nie wpłyną na obecny sposób zarządzania środkami. Z doświadczenia wynika, że w ramach obowiązującego systemu kontroli jest możliwe zapobieganie błędom lub nieprawidłowościom lub ich wykrywanie, a w przypadku ich wystąpienia możliwa jest ich korekta. W związku z tym oczekuje się, że poziomy błędów odnotowane w ostatnich latach utrzymają się na tym samym poziomie.

W odniesieniu do celu szczegółowego „Zaangażowanie i udział obywateli” zarządzanego przez DG HOME

Rok 2017 był drugim rokiem, w którym poziomy błędów zostały ogłoszone w odniesieniu do edycji programu na lata 2014–2020 zarządzanego przez EACEA, a wyniki są zachęcające (0 % w odniesieniu do programu „Europa dla Obywateli”). Biorąc pod uwagę środki upraszczające i środki kontroli, jakie mają zostać wdrożone, można stwierdzić, że spodziewany poziom niezgodności przewidzianych działań wyniesie poniżej progu 2 %.

Oszacowanie kosztów kontroli działań zarządzanych przez EACEA

1. Na etapie wyboru i na etapie zarządzania umowami

1.1 Koszty personelu

Przy szacowaniu uwzględnia się działania kontrolne przeprowadzone w ramach obecnego programu „Europa dla Obywateli”:

– przez pracowników operacyjnych i finansowych odpowiedzialnych za wszczynanie i przeprowadzanie weryfikacji,

– na wszystkich etapach cyklu życia projektu (wybór, udzielenie zamówienia i płatności).

Liczba pracowników przeprowadzających działania kontrolne – Koszty standardowe / rok

Personel kontraktowy: $6,6 \times 74\,000 \text{ EUR} = 488\,400 \text{ EUR}$

Pracownicy zatrudnieni na czas określony: $1,6 \times 143\,000 \text{ EUR} = 228\,800 \text{ EUR}$

Ogółem w czasie trwania programu: 5 020 400 EUR

1.2. Pozostałe koszty – Koszty standardowe / rok

Wizyty kontrolne na miejscu: $20 \times 825 \text{ EUR} = 16\,500 \text{ EUR}$

Świadectwa audytu przedstawiane przez beneficjentów 86 000 EUR

Ogółem w czasie trwania programu: 717 500 EUR

2. Kontrole *ex post*

2.1 Personel

Liczba pracowników przeprowadzających działania kontrolne – Standardowe koszty/rok

Personel kontraktowy: $0,25 \times 74\ 000\ \text{EUR} = 18\ 500\ \text{EUR}$

Pracownicy zatrudnieni na czas określony: $0,05 \times 143\ 000\ \text{EUR} = 7\ 150\ \text{EUR}$

Ogółem w czasie trwania programu: 179 500 EUR

2.2. Audyty *ex post*

Audyty losowe, oparte na ocenie ryzyka i *ad hoc* – Koszty standardowe / rok:

$10\ 500\ \text{EUR} \times 10 = 105\ 000\ \text{EUR}$

Ogółem w czasie trwania programu: 735 000 EUR. Całkowity koszt kontroli w Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego w porównaniu z potencjalnym zarządzanym budżetem operacyjnym

Przy budżecie operacyjnym komponentu „Zaangażowanie i udział obywateli” w wysokości 204 mln EUR całkowity koszt kontroli dotyczących działań zarządzanych przez EACEA stanowi około 3,5 % budżetu.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

Określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. ze strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Oprócz stosowania wszystkich mechanizmów kontroli regulacyjnej program będzie realizowany przez dyrekcje generalne, które wdrażają również strategię Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych przyjętą w dniu 24 czerwca 2011 r. w celu dopilnowania m.in., by ich wewnętrzne kontrole odnoszące się do zwalczania nadużyć finansowych były w pełni zgodne ze strategią Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych oraz by ich podejście do zarządzania ryzykiem wystąpienia nadużyć było ukierunkowane na identyfikację obszarów ryzyka nadużyć finansowych i podejmowanie odpowiednich działań.

Następnie przewiduje się pewne środki mające na celu ograniczenie ewentualnych nadużyć finansowych i nieprawidłowości, a mianowicie następujące środki:

- zapobieganie ewentualnym nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom uwzględnia się już na etapie opracowywania programu przez uproszczenie zasad i szersze stosowanie stawek ryczałtowych i płatności ryczałtowych;
- przeprowadzane będą systematyczne kontrole w zakresie ewentualnego podwójnego finansowania, a także identyfikacja beneficjentów kilku dotacji;
- w przypadku wystąpienia poważnych obaw dotyczących nieprawidłowości lub podejrzewanych nadużyć finansowych przeprowadzane będą audyty *ad hoc*;
- agencja wykonawcza będzie musiała zgłaszać Komisji przypadki ewentualnych nadużyć finansowych i nieprawidłowości doraźnie oraz w ramach regularnych sprawozdań;
- decyzje, umowy i zamówienia w ramach realizacji programu będą wyraźnie przyznawać Komisji, w tym Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych i Trybunałowi Obrachunkowemu, uprawnienia do przeprowadzania audytów, kontroli na miejscu oraz inspekcji;
- procedura przyznawania dotacji składa się z kilku elementów pozwalających na wykrywanie nadużyć, takich jak powszechne stosowanie zasady dwóch par oczu,

weryfikacja poprawności i przejrzystości procedur udzielania zamówień, szczególne procedury służące unikaniu konfliktów interesów, sprawdzanie, czy wnioskodawcy zostali wpisani na „czarną listę” zgodnie z rozporządzeniem 1605/2002, wykorzystanie narzędzi informatycznych takich jak EDES i ARACHNE oraz zwracanie uwagi na inne „sygnały ostrzegawcze” wskazujące na potencjalne nadużycia.

W następstwie badania przeprowadzonego przez wykonawcę zewnętrznego, które ma zostać zakończone w połowie 2018 r., zostanie przeprowadzony przegląd wspólnej strategii zwalczania nadużyć finansowych, a wkład DG EMPL do strategii Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych zostanie zaktualizowany.

3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
	Numer Dział 2 Spójność i wartości 07.06 Sprawiedliwość, prawa i wartości Prawa i wartości	Zróżn. / niezróżn. ³¹	państw EFTA ³²	krajów kandyduj ących ³³	państw trzecich	w rozumieniu art. [21 ust. 2 lit. b)] rozporządzenia finansowego
	07.01YY [Prawa i wartości] 07.01.05.	Niezróżn.	TAK	TAK	NIE	NIE
	07.06.02.01 07.06.02.02	Zróżn.	TAK	TAK	NIE	NIE

³¹ Środki zróżnicowane / środki niezróżnicowane

³² EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

³³ Kraje kandydujące oraz w stosownych przypadkach potencjalne kraje kandydujące Bałkanów Zachodnich.

3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki

3.2.1. Synteza szacunkowego wpływu na wydatki

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych	<2>	Dział 2 Spójność i wartości 07.06 Sprawiedliwość, prawa i wartości Program „Prawa i Wartości”
---	-----	---

			2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	po 2027 r.	OGÓŁE M
Środki operacyjne	Środki na zobowiązania	(1)	78,824	80,123	81,204	81,586	81,694	81,560	80,914		565,905
	Środki na płatności	(2)	10,578	42,020	56,269	60,625	63,576	63,814	63,490	205,533	565,905
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program ³⁴	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3)	11,800	11,200	10,600	10,500	10,500	10,600	10,600		75,800*
OGÓŁEM środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania	=1+3	90,624	91,323	91,804	92,086	92,194	92,160	91,514		641,705
	Środki na płatności	=2+3	22,378	53,220	66,869	71,125	74,076	74,414	74,090	205,533	641,705

³⁴ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

Środki te przeznaczone są na finansowanie działań wymienionych w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, przyczyniających się do osiągnięcia konkretnych celów w ramach komponentów „Równość i prawa”, „Zaangażowanie i udział obywateli” oraz Daphne. Przydzielone środki, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. a), mogą zostać dalej podzielone między komponent „Równość i prawa” (ok. 75 %) i komponent Daphne (ok. 25 %). Przydzielone środki, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. b), zostaną przeznaczone na komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”, w tym na wsparcie organizacji pozarządowych bezpośrednio zarządzanych przez DG JUST, który stanowi w przybliżeniu 20 % środków.

* Kwota ta obejmuje wydatki na wsparcie programu „Prawa i Wartości” oraz wkład na rzecz EACEA na potrzeby zarządzania spuścizną programu „Europa dla Obywateli” na lata 2014–2020 oraz potencjalne przekazanie części programu „Prawa i Wartości” (komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”) agencji wykonawczej. Kwota ta obejmuje również potencjalne oddelegowanie wsparcia dla organizacji pozarządowych w ramach komponentu „Zaangażowanie i udział obywateli”. Wyższe kwoty na lata 2021–2023 spowodowane są obsługą poprzednich programów. Zadania w ramach programu mogą być (częściowo) przekazane agencji wykonawczej, na podstawie wyników oceny kosztów i korzyści oraz związanych z tym decyzji, a powiązane środki administracyjne na wdrażanie programu w Komisji i w agencji wykonawczej zostaną odpowiednio zmodyfikowane.

Dział wieloletnich ram finansowych	7	„Wydatki administracyjne”
---	---	---------------------------

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	po 2027 r.	OGÓLEM
Zasoby ludzkie		24,795	24,795	24,795	24,795	24,795	24,795	24,795		173,565
Pozostałe wydatki administracyjne		1,082	1,082	1,082	1,082	1,082	1,082	1,082		7,574
OGÓLEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877		181,139

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	po 2027 r.	OGÓLEM
OGÓLEM środki z wszystkich DZIAŁÓW wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	116,501	117,200	117,681	117,963	118,071	118,037	117,391		822,844
	Środki na płatności	48255	79,097	92,746	97,002	99,953	100,291	99,967	205,533	822,844

3.2.2. Szacunkowy wpływ na środki operacyjne

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	OGÓŁEM
-----	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	--------

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	24,795	24,795	24,795	24,795	24,795	24,795	24,795	173,565
Pozostałe wydatki administracyjne	1,082	1,082	1,082	1,082	1,082	1,082	1,082	7,574
Suma cząstkowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877	25,877	181,139

poza DZIAŁEM 7³⁵ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie								
Pozostałe wydatki administracyjne	11,800	11,200	10,600	10,500	10,500	10,600	10,600	75,800
Suma cząstkowa Poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	11,800	11,200	10,600	10,500	10,500	10,600	10,600	75,800

OGÓŁEM	37,677	37,077	36,477	36377	36377	36477	36477	256939
---------------	---------------	---------------	---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne środki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

³⁵ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

3.2.2.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy

Rok	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)							
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji	156,75	156,75	156,75	156,75	156,75	156,75	156,75
W delegaturach							
Badania naukowe							
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED ³⁶							
Dział 7							
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5
	- w delegaturach						
Finansowanie ze środków przydzielonych na program ³⁷	- w centrali						
	- w delegaturach						
Badania naukowe							
Inne (określić)							
OGÓLEM	188,25	188,25	188,25	188,25	188,25	188,25	188,25

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

Opis zadań do wykonania:

Urzednicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	<u>DG JUST: 134 EPC powiązanych z programem</u> <u>Wszystkie EPC DG JUST zostały przypisane do jednego z 3 obecnych programów, EPC dla programu „Prawa i Wartości” 50 % z działu JUST.04 Zarządzanie programami i finansami, 50 % z innych działów horyzontalnych oraz EPC z działów odpowiedzialnych za poszczególne obszary polityki powiązanych z programem „Prawa, równość i obywatelstwo” (C2, C3, C4, D1, D2, D3)</u> <u>DG HOME („Zaangażowanie i udział obywateli): 6 EPC</u> <u>SG: 7,25 EPC – Europejska inicjatywa obywatelska</u>
--	--

³⁶ CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

³⁷ W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

Personel zewnętrzny	<u>DG EMPL (działania związane z „Prawami osób niepełnosprawnych”): 9,5 EPC</u> <u>DG JUST: 29 EPC powiązanych z programem</u> <u>DG HOME („Zaangażowanie i udział obywateli): 1 EPC</u> <u>DG EMPL (działania związane z „Prawami osób niepełnosprawnych”): 1,5 EPC</u>
---------------------	---

3.2.3. *Udział osób trzecich w finansowaniu*

Wniosek/inicjatywa:

- nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich
- przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich szacowane zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	OGÓŁE M
Określić organ współfinansujący								
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem								

3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

- Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
 - wpływ na zasoby własne
 - wpływ na dochody inne

Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ wniosku/inicjatywy ³⁸						
	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
Artykuł ...							

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmie.

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

³⁸

W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.